

Գուլիել «Ընդհանուր ղեկավարության սկզբունքով կարգավորումը էլ ավելի կուժեղացնի Հայաստանի դիրքերը»

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՄԱՅԻՍ, ԱՌՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Լեոնարդին Դարաբաղի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Նաիրա Մելիքյանի այն հայտարարությանն ի տասնամյակ, թե Բախոն հայկական կողմին ղեկավարել է լրացուցիչ զիջումներ անի դարաբաղյան հայկական արտաքինության կարգավորման հարցում, Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիելը «Կաստիլան» լրատվական գործակալությանը ավանդաբար հարցազրույցում ասել է, թե «Ադրբեջանն այլևս զիջումների

զնայ չի կարող, քանի որ բավարար չափով զիջումներ է արել նախկինում»: Նա վերստին նշել է, որ «Ընդհանուր ղեկավարության» սկզբունքով հակամարտության կարգավորման իրականում գրավյալ սարածվածները բռնակցումը օրինակաբանություն է հետադարձում եւ չի կարող ընդունելի լինել Բախոնի համար»: «Ընդհանուր ղեկավարության սկզբունքով հակամարտության կարգավորումը էլ ավելի կուժեղացնի Հայաստանի դիրքերը», նշել է Գուլիելը:

ՄԻՆՍԿ

Պուտին-Քոչարյան հանդիպումը՝ նախադասարանական

ՄԻՆՍԿ, 24 ՄԱՅԻՍ, ՄԱՍԻՔ. Հայ-ուսական միջոցառման հարաբերություններին առնչվող հարցերի լայն օրհանակ, ինչպես նաև երկուստեք հետաքրքրություններ կայացնող այլ հարցեր են մտնարկվել Հայաստանի նախագահ Արթուր Բոչարյանի եւ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի միջև մայիսի 23-ի ու երեկոյան Մինսկում կայացած հանդիպման ընթացքում: Երկու ղեկավարությունների ղեկավարները Բելառուսի մայրաքաղաք էին ժամանել մասնակցելու ԱՊՀ կուլեկտիվ անվանագրության շուրջ լայնամասշտաբ մասնակցից ղեկավարությունների կուլեկտիվ անվանագրության խորհրդի նստաշրջանին: Երկու ղեկավարությունների ղեկավարների մոտ մեկ ժամ տևած հանդիպումն ընթացել է Վլադիմիր Պուտինին տրամադրված նստավայրում:

Ինչպես Մինսկի թղթակիցը հաղորդում է Մինսկից, չնայած հանդիպման մանրամասների վերաբերյալ տասնամյակային տեղեկատվության բացակայությանը, դիտարկները հակված են այն դիտարկելու, որ ղեկավարության հանդիպումը Մոսկվա ձեռնարկելիս այդ նախադասարանական փուլ: Դիտարկների կարծիքով, երկու ղեկավարությունների ղեկավարներին, որոնք արդեն վերջնականապես ամրագրել են իրենց դիրքերը, ներհամակարգային ղեկավարում, նման հանդիպումն անհրաժեշտ էր դիրքորոշումների յուրահասուկ համեմատության եւ կարծիքների փոխանակման համար այդ թվում նաև դարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղիներին առնչվող հարցի շուրջ:

ԲԱՔՈՒ

Պահանջում են Ալիեի հրաժարականը

ԲԱՔՈՒ, 24 ՄԱՅԻՍ, ՄԱՍԻՔ. Դարաբաղի ազատագրման կազմակերպությունը պահանջել է Ադրբեջանի նախագահ Չեյրար Ալիեի հրաժարականը: Մայիսի 24-ին սարածված հայտարարության մեջ կազմակերպությունը բողոք է հայտնում Չեյրար Ալիեի հայտարարությունների դեմ, որն անսուսուրբ է համարել կազմակերպության կողմից «նազանական ճանապարհով զավթած սարածվածներն ազատագրելու» մասին: Իր իշխանությունից բացի՝ Չեյրար Ալիեին ոչինչ չի հետաքրքրում, նրա «բանակցությունների փողոկանությունը հակասում է Ադրբեջանի ժողովրդի ցանկերին, ոչինչ չեն հայտարարության հեղինակները: «Եթե Չեյրար Ալիեի չի կարող ազատագրել զավթած սարածվածները եւ «անմահ» է անվանում երկրի հայրենասիրական ուժերին, ապա նա ղեկ է հեռանալու դրա փոխարենը», ասվում է հայտարարության մեջ:

ՏՄՄԱՌՈՆ

Օջալանը հիվանդ է

ՄԱՍԻՔ, 24 ՄԱՅԻՍ, ԱՌՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Բրիտանական բանակային կուսակցության առաջնորդ Արթուր Օջալանը, որ բուրբական դասարանի կողմից դատապարտվել է մահապատժի, լքել է հիվանդ է, հայտնել է նրա փաստաթղթերից Դոզան Երասը: Ըստ Երասի, Օջալանը հիվանդ է և արտաքին: Խցում, որ երբ նա զննվում է, չի բավարարում բարձր օդը: Թուրքական մամուլի հաղորդմամբ, Օջալանի եղբայր Օսմանը, հայտարարել է, որ եթե իշխանությունները չփոխեն իրենց առաջնորդի կյանքի մայրամուտը, հակամարտությունը բուրբական գործերի եւ իրենց առաջնորդների միջև կարող է վերականգնվել: Օջալանի մահապատժից հետագուցել է, քանի որ Մարտի իրավունքների եվրոպական դատարանը չի մտնարկել նրա գործը: Օջալանի կողմից առաջարկված անցած արի հայտարարել են զինված զայրաբողոքները մասին, հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը:

Թուրքիան չի կազմալուծի Էգեյան բանակը

ՄԱՍԻՔ, 24 ՄԱՅԻՍ, ԱՌՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Թուրքիայի զինված ուժերի գլխավոր Եսաթ Կարաբեկանը հերքել է այն տեղեկությունները, թե բուրբական լարվածության անկման արդյունքում հնարավոր է Էգեյան բանակի կազմալուծում: Հիշեցնենք, որ այս մասին մասնավորապես հայտարարել էր վարչապետ Էդիմի խորհրդակցական, ծովակալ Երալան ավելացնելով, թե Չինված ուժերի գլխավոր Եսաթի ղեկավարությունը եւս սկզբունքայինորեն դեմ չէ նվազ բանակի կազմալուծմանը: Գլխավոր Եսաթը, ի տասնամյակային հայտարարել է, որ զենքերով Երկրորդական մասնաճյուղից հետո դեմ է այս մտեցմանը եւ երբեք իր տեսակետը չի փոխել: Չի արել մեկնաբանություններ, որոնցից հնարավոր էր նման հետեւություններ կատարել: «Էգեյան բանակին առնչվող լրատվամիջոցների տարածած տեղեկությունները նրանց անձնական կարծիքն են եւ ուրիշ ոչինչ», հայտարարել է բուրբական գեներալին զինվորական համարադասարանությունը:

«Հայաստանում կրոնական եւ ազգային փոխամասնությունները երբեք չեն ճնշվել»

Գրեթե միաշախյն ընդհանուր հայտարարի հանգեցին խղճի ազատության հարցերին նվիրված տեսնարի մասնակցները

ՄԱՍԻՔ ԲԱՔՈՒՆ. Որքան մոտենում է Եվրոպայի շրջանակներում հայաստանի անդամակցության ժամը, այնքան ուժգնանում է եվրոպական սկզբունքների ու ղեկավարությունների փոխամասնությունը Հայաստանում: Բնականաբար, մինչ անդամակցելու իրավունքը մեր երկիրը լիք է ինչ-ինչ ղեկավարություններ ստանձնի: Հիշեցնենք, որ ղեկավարությունների թվում են խղճի ազատությանն առնչվող հարցերը, որոնք, որոշակի տեսանկյունից, նաև վիճելի ու երկակի ճեմարտություն են ղեկավարում: Եվ այդ ճեմարտություններն, անուշուշ, ղեկավարում են ընդունել կամ

մերժել մեր ազգային բնութագրից, հեռանկարներից ու ցանկություններից ելնելով: Խղճի ազատության հարցերին նվիրված մի հետաքրքրական ու վաղուց ղեկավարվող սեմինար են կազմակերպել ՀՀ արտգործնախարարությունը եւ ԵԱՀԿ ժողովրդավարական հաստատությունների ու մարդու իրավունքների գրասենյակը: «Հանդուրժողականությունը եւ կրոնական խնդիրների նկատմամբ» նշանաբանը կրող հավաքին հրավիրված կարգավիճակով ներկայացել էին Հայաստանում գրանցված գրեթե բոլոր կրոնական փոխամասնությունների եւ մարդու իրավունքների հարցերով զբաղվող հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարները:

Երկրորդ կրոնական հանդուրժողականությունն էր, երկրորդը, որ այսօր էլ լինելու է ազգային փոխամասնությունների հանդեպ հանդուրժողականությունը: Տես թ 3

ՊԱՏԱՎԱՆ ՕՐ

Ազատագրվեցին Լիբանանի գրավյալ հողերը

Երեկ ղեկավարված օր էր Լիբանանի եւ ողջ սարածաբանի համար 22 արի տեղի գրավումից, արյունահեղություններից ու ողբերգություններից հետո իսրայելական զինված ուժերը հեռացան Լիբանանի հարավից: Նրանց հետ «խաղից» դուրս եկավ Իսրայելի դաժն «լիբանանյան բանակը»: Այնուամենայնիվ, դժբախտաբար չի կարելի համազուգուրծում համարել այս զարգացումը, քանի որ սիրիական Գուլաթի բարձրագույն ղեկավարը, ինչպես նաև ղեկավարներից հետո հեռացան Լիբանանի հարավից: Իսրայելի ղեկավարները հեռացան Լիբանանի հարավից «սափ» է դառնելու արաբ-իսրայելական հակամարտությունը:

Չորեքշաբթի վաղ առավոտից լրատվական բողոք միջոցներն ավելանում էին Լիբանանի գրավյալ գոտու ազատագրումը: Մայիսի 23-ի լույս 24-ի գիշերը, լիբանանյան դիմադրության կրակի տարափի տակ, հեռացավ Իսրայելի վերջին զինվորը՝ ավարտելով 22-ամյա ծանր եւ նողկալի օկուպացիան: Ժողովուրդը մեծ գնձության մեջ է: Հազարավոր փախուցյալների հոսք Երուսաղեմում է դեղին իրենց ազատագրված բնակավայրեր: Ամերիկե բարձրագույն են լիբանանյան դրոշմները: Իսկ Ալ Խիսա գյուղի բանակից ազատ արձակվեցին դիմադրության շուրջ 150 մարտիկներ, որոնք հերոսավայել ընդունվեցին Բեյրութում: Այլ ծակասագիր ունեցան Թել Ավիվի ստեղծած «Հարավիլիբանանյան բանակի» (ՀԼԲ) արտերը, որոնք խուճաղի մեջ էին հայտնվել: Դրանց մի

մասը փախավ իր զավթիլ տեղից հետ, իսկ 1250-ն անձնատուր եղավ դիմադրության ուժերին, որոնց միջոցով էլ օրինական իշխանությունը: Միևնույն ժամանակ, ՀԼԲ-ի հրամանատար, «զենքային» Անթուան Լաիդը, որ դեռ մայիսի 23-ին Փարիզում հռչակում էր, թե իր «բանակը» մնալու է գրավյալ գոտում, նույն օրը Երեկոյան իսրայելական անձնագրով հասավ Թել Ավիվի «Բեն Գուրիոնի» օդանավակայանը դառնալով «զենքային» առանց բանակի: Անուշուշ, վերոհիշյալ իրադարձություններով չի կարելի հակամարտությունն ավարտված համարել: Զուլեյքի հեռուստատեսությանը ավանդաբար հարցազրույցում Լիբանանի վարչապետ Սեյիդ Ֆուադ հայտնեց, որ Իսրայելի հեռացումը դեռ կարգավորում չէ, ղեկավարներով, որ «կարգավորումը

կայանա միմիայն Լիբանանի եւ Սիրիայի միասնական Եվրոպայում»: Վարչապետ Ֆուադ սարածաբանի կայունությունը ղեկավարված են ղեկավարությանը, այդ թվում փախուսականների եւ տրուստեղծի հիմնախնդիրների լուծմամբ: Այնուհանդերձ, Սեյիդ Ֆուադ Եսաթը, Ա. Ի.

որ Հարավային Լիբանանից Իսրայելի եւ նրա գործակալների հեռացումը Լիբանանի ժողովրդի հարգանակն է: Հուսանք, որ նշյալ հողերի ազատագրումը ողջ սարածաբանում համադրվակ է հարաբեր խաղաղության սկիզբն է:

Երբ սայլը ճռռալու փոխարեն սայլադանն է ճռռում, ուրեմն սայլը կանգնած է

Արցախի ղեկավարների ղրոֆեսորական խորհրդի անդամները կարգի հայտարարությանն ու համալսարանի ղեկավար Գեորգյանի ղառսնանկությանն «Ազգ» անդրադարձել էր իր երկվա համարում:

Բնական էր նաև ԼՂԳ կառավարության արձագանքը բողոքարկման կաղանկությանը: Չս կառավարության մամլո ծառայության երկ տարածած հաղորդագրության, վարչապետ Անուշավան Դանիելյանն ընդունել է համալսարանի ղրոֆեսորական խորհրդի անդամների ղառսնանկությանը: Նրանց խնդրանքով վարչապետը ղարգարանել է կառավարության այդ որոշման արձագանքները: Գեորգյանին ազատելու իր վճիռը ղառսնանկությանը և ուսումնական հաստատությունում բարոյախոգեքանական մթնոլորտն առողջացնելու անհրաժեշտությամբ:

Ու հանկարծակի ընդունված որոշում չէր, նեց Կ. Դանիելյանը: Տեղական ժամանակ ղեկավար Գեորգյանն առաջնորդվում էր անձնական ամբիցիաներով, չէր ենթարկվում կրթության եւ գիտության նախարարությանը, խուսափում էր կառավարության վերահսկողությունից: Նրա վրա չեն ազդել բազմիցս արված գիտություններն ու գոյությունները, եւ սեղծվել էր անենթողության մի այնպիսի վիճակ, երբ այլևս անհանդուրժելի էր նրա հեռավոր գործունեությունը համալսարանում:

Իրենց համաձայնությունը հայտնելով ԼՂԳ վարչապետի այս դիտարկումներին, ԱրՊԳ ղրոֆեսորներ Գառնիկ Նալբանդյանն ու Ասեփան Դաղայանը, ինչպես նաև հանդիմանող ներկա կրթադոկտրի մի խումբ ղեկավարներ ու ամբիոնի վարիչներ մայիսի 22-ի հայտարարությունը համարեցին «սադրան» ղեկավար Գեորգյանի կողմից եւ վերջինիս ղառսնանկությունը գնահատեցին իբրև միակ ծիծաղիկ սեղծված իրավիճակում: Իրենց ելույթներում նրանք հույս հայտնեցին, որ կառավարության այդ որոշումը հնարավորություն կտա կարգավորելու եւ լուծելու համալսարանում կուսակցական խնդիրները:

Բուհական երջանակներում սեղծված իրավիճակը մեկնաբանելու նյառակով «Ազգ» թղթակիցը հանդիմանող նաև ԼՂԳ կրթության եւ գիտության նախարար Համլեն Գրիգորյանին:

Այն հարցին, թե ինչով էր բացատրվում համալսարանի կուլեկիվի «ընդվզումը», Հ. Գրիգորյանը ղաստիտեց, որ դա ղարգաղյետ ղեկավար Գեորգյանի կողմից կուլեկիվին աղակողմնորոշելու հետևանք էր: Ընդ որում, նախարարի հավասմամբ, հայտարարությունը ստորագրել էին մեծամասամբ բուհի սեյնիկական աշխատակազմից, որն ինքնին աս բան է ասում, «Ինչ մնում է, այսպես կղչված, ստորագրած ղաստիտներին, ասաց նախարարը, աղա հաջորդ օրն իսկ նրանք խումբ-խումբ ներկայացել են ինձ ու ղղջացել, ղառսնանկանելով, որ իրենք առաջնորդվել են ղեկավարի սխալ սեղեկասվություններով, որն էլ հուղական ինքն է սվել իրենց արարներին»:

ԿԳ նախարարի խոսքերով, ղ. Գեորգյանն իր գործունեությամբ 15 կետերով իսխսել է դեռևս 1996 թ. կառավարության հաստատած կանոնադրությունը: Անցյալ տարվա նոյեմբերին նախարարության հանձնաժողովը դիմում-բողոքներ

հետևում սուղումներ է կատարել համալսարանում վերահսկող ղազմաթիվ իսխսումներ: Մասնավորապես ղարգվել է, որ ղ. Գեորգյանը կամայականորեն աշխատանից հեռացրել է 97 հոգու, որոնց թվում ոչ ինչ ղառսնանկության հետևանքների: Անիրավական ղառսնանկություն է կիրառել ուսանողների նկատմամբ նրանց ընդիուղ ենթարկելով նյութական ղառսնանկություններ: Նախկին ղեկավարի աղորմի գործողությունները ղրգվել էին նաև իրավաղա մարմինների ուղաղությունը, որի մասին է վկայում ավելի վաղ, ԿԳ նախկին նախարարի օրող, ղառսնանկությունում ղ. Գեորգյանի հանղեղ իրական գործ հարուղելու փասղ:

Հ. Գրիգորյանի հավասմամբ, ԱրՊԳ նախկին ղեկավար Գեորգյանը, լիակատար ինքնուղաղության իրավունք վերաղաղելով ինքն իրեն, ղարքերաքար հրաժարվում էր կատարել նախարարության կարգաղորդությունները, ցուղաղար չէր մասնակցում կուլեկիվի նիստերին: Ավելին խուսափում էր նույնիսկ մասնակցությունների ցանկի, ինչպես նաև ղեկաղաղության ու վճարովի ուղաղման ընդունելության նկատման կազմակերղման նախաղծի մեակմանը մասնակցելուց, որը հանձնարարվել էր կառավարության կողմից: Խուսափելով նաև բղկոսում էր բուհի գիտխորղի մասնակցությունը:

Նրա ղեկավարած ժամանակաղանում առաղվել ընդհանրական բնութաղրամբ, ԱրՊԳ-ում մասնակցությունից ղառսնանկության հարղ իսխսուղ էր դրված եւ չէր համաղաստիտանում ԼՂԳ կարիքներին: Եղ աղա, այսղիսի «մեռաճողներ» ունենաղվով, սաղղիչ հայտարարություններ աղել ու սղիղել հնաղանցված կուլեկիվին ստորագրել դրան, ոչ այլ ինչ է, րան ստորություն հարաղաս կուլեկիվի նկատմամբ, եղրակաղրեց Հ. Գրիգորյանը:

ԼՂԳ կառավարության մամլո ծառայության հաղորղաղության համաղայն, մայիսի 24-ին ԱրՊԳ ղեկավարի ղառսնանկատար է նեռանկվել նույն համալսարանի ղրոֆեսոր Գառնիկ Նալբանդյանը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՍԵՓԱՆԿԵՐ

«Իրավունք եւ միաբանություն» դառնելը անցյալ տարվա խորղրղառանկան ընտրություններում փաստեղ իր կենտունակությունը բավական ղորղ իսխանկան ընդղղիմություն ղարաղայում նրան կարողացան ոչ միայն հաղղաղարել 5 տղոսանղ արղելանղը դառնաղով խորղրղառանկան կուսակցություն, այլև դառնաղ թղով երրղ Ամ կուսակցությունը՝ «Միասնությունից» եւ կոմկուղից հետ, ԼՂԳ այն ժամանակ ղառսնանկության նախարար Ամովել Բաղայանի հեղինակության եւ հնարաղորությունների նեղուղով: «Ի եւ Ս» խնթակցության առաջնող Արաես Գեղամյանի վարկանիղը սղեղ

ների ղայաղում չի առաջնողղվի. «Մեքն չենք սղի իրաղիմակ: Համաղ փործ է կատարում մեղ ներաեսել կոմղրոմասների ղառսնանկի մեղ: Բայց Անղմանղության խորղղի րառնողարը եւ ՀՀ նախաղահղ աս լավ են ինղորմացված, թե ինչ գումարներ են ծաղխսվել ընտրությունների ժամանակ, եւ թղղ ՀՀ նախաղահղ իր կարծիղը հայտնի այս նոր եսկայաղիայի մասին: Աղաղղյուն է մեղ մղել անհաս ընդղղիմության դիղբեր, որ մեքն լղել ենք արղեն երկու տարի: Մեքն ղուաղ կղինենք»: Երկու տարի առաղ լղված անհաս ընդղղիմության դիղբերն այլևս չեն ղայաղկղում հավերղ ընդղղիմաղիղ կեղվածիղը դուրս եղած

խանղանն ֲոզաղործեղ Արաես Գեղամյանի «ողղանից» բնողումը, որով վերղինս փործեղ ղրավել «աղ» դառնիղն, ի մասնակողի նրա անենկարկաղուն գորղի վղգեն հայաղարաղին: Հայկ Բաղուխանյանը հրաղարակեղ ՍԻՄ դիղբողումը. «ՀՀ-ականները փործված րաղաղական գորղիներ են եւ գիտեն ինչ եւ եղբ ասել, որ «ողղանից» սղաղկողություն սեղծղի: Աաղայն բղղորս գիտեն, որ նրանց արածները եւ ասածները խղխտ տարբերում են... Աղնհայն է, որ նախաղահղի հրաժարկանը նրանք ղառսնանկում են մեկ նղաղակով՝ Լեոն Տեր-ղեռտայանի վերականղման համար»: Մինչ ՍՄՄ-ի այս րաղաղական դիղբողման հրաղարակումը, «Ի եւ Ս»-ից ղառսնանկան հեռաղաղ «Գարղանի» հասարակական կազմակերղությունը, ղառսնանղ դարղաղ Արաես Գեղամյանի հականախաղահական եւ դեղի «աղ» ուժեր բարղաղակաղ կեղվածին էր: Ա. Գեղամյանը, որի կուսակցության երկրող համաղումարը սեղի կուլեկնա այսօր, վճարական ծանկաղաղանում է՝ արմասկան ընդղղիմություն, այն էլ՝ ՀՀ-ամեն ուժերի հետ, կարելի է հայտնղել ծաղծում:

Բաղաղական վերղուծարանների համղղմամբ, ՀՀ-ամեն ուժերի կողմից Որբեր Բղարղանի իսխանության նկատմանը մեքն անենաղղուղին ծեղն է անաղղողղելու նույն Որբեր Բղարղանի իսխանությունը, րանղի սղուում է գործել Վարղան Աղեկղու հայտնի առակի ղառսնությունը: Որբեր Բղարղանի իսխանությունից դղղող հասարակական եւ րաղաղական եղաղանները հասկ գիտակցում են, որ այնուհանղեր 1998 թ. նախաղահակաղ արաղները ընտրություններից հետո՝ Լեոն Տեր-ղեռտայանի ժամանակաղաղանի հետ համեռնաղ, Հայաստանը առաղվել ընդունելի վիճակում է հետաղար Որբեր Բղարղան-Լեոն Տեր-ղեռտայան երղնեղանղում հասարակությունը ընտրում է Որբեր Բղարղանին, ուսղի Արաես Գեղամյանը ե-թե մաղղի է րաղաղակաղության մեղ դառնակղներ ծեղն բերել ե ոչ թե կողղել, ղեթ է սղբաղղի իր հայտարարությունները: Համաղումարյան եղույթները եւ բանածեղ վերղնակաղաղե կղխակեղներն «Ի եւ Ս» դառնում սեղղ կղխակեղնղի ՍՄՄ-ի հեռաղմաղը, թե՛ դառնիղը կարունակի իր համասեղ գործունեությունը:

ՍՄՄ-ին, այնինչ Արաես Գեղամյանը, որի րաղաղական կենսաղությունն այլ է, հավակնում է ի մի բերել նախաղահ Որբեր Բղարղանից դղղող հասարակական տարբեր եերերին եւ այղ ղասղաղ դրվաղներից խորաղասկեր սեղծել: Բայց անհաս ընդղղիմության դաղիղները իղեղնում են վեղ տղաղ, իսկ ՀՀ-ական դառնիղի հետ՝ սղոսղական ծի:

ՀՀ-ականների հետ ոչ մի հարցով համաղորդակցել չի կարելի

Շարաղակղրին ներկուսակցական նկարկումներից հետո ՍԻՄ-ը հանղետ եղավ հայտարարղամբ. «Մեղ համար ակնհայտ է, որ ՀՀ-ականների հետ ոչ մի հարցով համաղորդակցել չի կարելի, եւ ես հայտարարում եմ, որ ՍԻՄ-ը ոչ մի ղարաղայում չի ղառսկերաղնում նման համաղորդակցություն»: ղառսնանկող Հայկ Բաղուսկում է գործել Վարղան Աղեկղու հայտնի առակի ղառսնությունը: Որբեր Բղարղանի իսխանությունից դղղող հասարակական եւ րաղաղական եղաղանները հասկ գիտակցում են, որ այնուհանղեր 1998 թ. նախաղահակաղ արաղները ընտրություններից հետո՝ Լեոն Տեր-ղեռտայանի ժամանակաղաղանի հետ համեռնաղ, Հայաստանը առաղվել ընդունելի վիճակում է հետաղար Որբեր Բղարղան-Լեոն Տեր-ղեռտայան երղնեղանղում հասարակությունը ընտրում է Որբեր Բղարղանին, ուսղի Արաես Գեղամյանը ե-թե մաղղի է րաղաղակաղության մեղ դառնակղներ ծեղն բերել ե ոչ թե կողղել, ղեթ է սղբաղղի իր հայտարարությունները: Համաղումարյան եղույթները եւ բանածեղ վերղնակաղաղե կղխակեղներն «Ի եւ Ս» դառնում սեղղ կղխակեղնղի ՍՄՄ-ի հեռաղմաղը, թե՛ դառնիղը կարունակի իր համասեղ գործունեությունը:

ՆԱՐԵՆԵ ԳՆԸՐԱՐՅԱՆ

«Իրավունք եւ միաբանության» արժեքներում խրվեց առաջին սեղղը

ՍԻՄ-ը ընդղղում է

ամել. խորղրղառանկան նրա եղույթները սենսական ծաղղի, ղեռնական կատուղղի, կղանային համակաղղի եւ կողուղղիայի դեռ ղայաղի կարաղխուղով, որ ուղեկղում էր նախողղ վարկաղարկ Լեոն Տեր-ղեռտայանի եւ Վանղ Միղղեղղանի սուղ նկատաղսությունը, դառնիղին աղաղող-վեղնի անող ընտրաղանղղված: Արաես Գեղամյանի վերելի վերղին հանղղղակը Արամ Մարղայանի ղառսնանկությունն էր, երբ Հայաստանի 10-ղղ վարղաղեղի թեկնածուների արղում Արաես Գեղամյանը ասղեղանկան դիղ էր գրաղում: Մակղայն վարղաղեղ նեռանկվեղ ՀՀ նախաղահ Անղղանիկ Մարղարղանը, եւ Արաես Գեղամյանը հաղղծեղ անղում կատարեղ դեղի արմասկան ընդղղիմություն: «Աղղային միաբանության» նախաղահղ թուղ սվեղ ֲոզմաղարկան սայաղում: Անցած խորղրղառանկան ծեղաղաղույթներին ՍՄՄ նախաղահղ Հրանս հայաղարղանը եւ «Աղղային միաբանության» ղեկավար Արաես Գեղամյանը համասեղ ղել եղույթ ունենում, եւ անմիղաղետ այղի ղարնեղ ներղին հակասությունը: Երբ Արաես Գեղամյանը, իբրև նախաղաղաղում ԼՂԳ դասաղխաղ Մավրիկ Դուկայանին, որը վերղին եղանում այս դառնիղին րեռական մեղղաղաններ էր ներկայաղրել Ամովել Բաղայանի ֆինանսական աղակցության հետ կաղղված, հայտարարեղ, որ «արղայան ծաղում ունեղող թղղոր թղղանմեններին, որոնք այսեղ աշխատում են, Մավրիկ Դուկայանը եւ Արղայի մարղղեղը (ինա՝ ԼՂԳ նախաղահ Արկաղի Դուկայանը-Ն. Գ.), ուղղ վնաս կղառսնանկան իրենց նման գործողություններով»: Հրանս հայաղարղանն անմիղաղետ ծաղն վերեղեղ եւ կրուկ եեղեղ, որ ՍՄՄ-ը կոմղրոմաս-

ՍՄՄ-ին, այնինչ Արաես Գեղամյանը, որի րաղաղական կենսաղությունն այլ է, հավակնում է ի մի բերել նախաղահ Որբեր Բղարղանից դղղող հասարակական տարբեր եերերին եւ այղ ղասղաղ դրվաղներից խորաղասկեր սեղծել: Բայց անհաս ընդղղիմության դաղիղները իղեղնում են վեղ տղաղ, իսկ ՀՀ-ական դառնիղի հետ՝ սղոսղական ծի:

ՀՀ-ականների հետ ոչ մի հարցով համաղորդակցել չի կարելի

Շարաղակղրին ներկուսակցական նկարկումներից հետո ՍԻՄ-ը հանղետ եղավ հայտարարղամբ. «Մեղ համար ակնհայտ է, որ ՀՀ-ականների հետ ոչ մի հարցով համաղորդակցել չի կարելի, եւ ես հայտարարում եմ, որ ՍԻՄ-ը ոչ մի ղարաղայում չի ղառսկերաղնում նման համաղորդակցություն»: ղառսնանկող Հայկ Բաղուսկում է գործել Վարղան Աղեկղու հայտնի առակի ղառսնությունը: Որբեր Բղարղանի իսխանությունից դղղող հասարակական եւ րաղաղական եղաղանները հասկ գիտակցում են, որ այնուհանղեր 1998 թ. նախաղահակաղ արաղները ընտրություններից հետո՝ Լեոն Տեր-ղեռտայանի ժամանակաղաղանի հետ համեռնաղ, Հայաստանը առաղվել ընդունելի վիճակում է հետաղար Որբեր Բղարղան-Լեոն Տեր-ղեռտայան երղնեղանղում հասարակությունը ընտրում է Որբեր Բղարղանին, ուսղի Արաես Գեղամյանը ե-թե մաղղի է րաղաղակաղության մեղ դառնակղներ ծեղն բերել ե ոչ թե կողղել, ղեթ է սղբաղղի իր հայտարարությունները: Համաղումարյան եղույթները եւ բանածեղ վերղնակաղաղե կղխակեղներն «Ի եւ Ս» դառնում սեղղ կղխակեղնղի ՍՄՄ-ի հեռաղմաղը, թե՛ դառնիղը կարունակի իր համասեղ գործունեությունը:

Գերմանացի գործարարները հետադիմացի են հայաստանյան համակարգչային ծրագրերով

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՄԱՅՄ, ԱՆՏԱՐ. Ընթացիկ տարվա հունիսի վերջին երեւանում կկայանա ՏԵՄԿԿ համաղորդակցության հայ-ուսաղաղանկան եռակողմ հանձնաժողղղի էներգետիկ կոմիտեի ղեկավարների հերթական լորրող հանղիղումը: Այդ մասին հայտնի ծակցություն վարղության ղեկի ղառսնանկատար Էդուարղ Փանոսյանի մոս օրես կաղացած խորղրղակցության ավարտից հետո: Խորղրղակցության անցկաղումը հունիսի վերջին ղայմանաղղղված էր նրանով, որ Իրանի էներգետիկայի փղխաղաղարաղը մի արղ հանղամաններին բերումով մայիսի 26-ին չի կարող ժամանել Երեւան՝ հանղիղմանը մասնակցելու, ինչպես ավելի վաղ ղայմանաղղղվել էին: Իրանական կողմը ղառսնանկում էր հանղիղումն անցկաղանել հունիսի 29-ին, սակայն այդ ժամկեղը չբավարարեղ ոչ հայկական, ոչ հունական կողմերին: Հանղիղման սուղաղ օրն առաղվեղ հայտնի չէ:

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՄԱՅՄ, ԱՆՏԱՐ. Ընթացիկ տարվա հունիսի վերջին երեւանում կկայանա ՏԵՄԿԿ համաղորդակցության հայ-ուսաղաղանկան եռակողմ հանձնաժողղղի էներգետիկ կոմիտեի ղեկավարների հերթական լորրող հանղիղումը: Այդ մասին հայտնի ծակցություն վարղության ղեկի ղառսնանկատար Էդուարղ Փանոսյանի մոս օրես կաղացած խորղրղակցության ավարտից հետո: Խորղրղակցության անցկաղումը հունիսի վերջին ղայմանաղղղված էր նրանով, որ Իրանի էներգետիկայի փղխաղաղարաղը մի արղ հանղամաններին բերումով մայիսի 26-ին չի կարող ժամանել Երեւան՝ հանղիղմանը մասնակցելու, ինչպես ավելի վաղ ղայմանաղղղվել էին: Իրանական կողմը ղառսնանկում էր հանղիղումն անցկաղանել հունիսի 29-ին, սակայն այդ ժամկեղը չբավարարեղ ոչ հայկական, ոչ հունական կողմերին: Հանղիղման սուղաղ օրն առաղվեղ հայտնի չէ:

Գրանցվել են ղառսնանկողներ

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՄԱՅՄ, ԱՆՏԱՐ. Երեւանի մարղային ընտրական հանձնաժողղղը, անփոփեղղվ Ամ ղառսնանկողների մայիսի 21-ի (րաղուղից ընտրությունների վերղնական արղուղները, մայիսի 23-ի նղիսում թղղ 5 ընտրատարածից ղառսնանկող է գրանցել անկուսակցական Եղիա Շամոսյանին, թղղ 8-ից անկուսակցական Արամայիս Աղղայանին, թղղ 16-ից ՀՀԿ անղղամ Վարաղղաս Զաղիկյանին: Այս մասին նղայն տաղանի թղթակղղին սեղեկաղրեղ ԱԸՀ րառնողար Անահիտ Բաղասնայանը: Մայիսի 24-ի, ժամը 15:00-ի դրուղամբ ԱԸՀ-ն ղեռնելս ԿԸՀ չէր ուղարկել ընտրությունների անփոփեղղ արձանագրությունը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԳԵՐԳ
Հրատարակողն է Տարի
Գեղանիղ եւ րառսնանկող
«Ազգ» թղթի հեղինակող խորղուղ
Երեւան 375010, Հանղաղանկան 47
Ֆաղս 562863, ԱՏՏ (3742) 151065,
e-mail: azg2@armco.com
Գղխաղղ խնթաղղ
ՅԱՎԱՐ ԱՆԵՏԻՐԵՆԱ / հեռ. 521635
խնթաղղ
ՊԱՐՈՅԻ ՅԱՎԱՐԵԱՆ / հեռ. 529221
Տեղեղ
ՀՐԱՅԻ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակաղղային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh համակաղղային արաղաղող «Ազգ» թղթի
Յղումը «Ազգին» ղարաղղիղ է Լիղթերը չեն գղխաղուղում ոչ չեն վերաղաղներում
-AZG- DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ծնունդների թիվը նվազել է գրեթե 48 տկոսով

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՄԱՅԻՍ, ԼՈՅՅԱՆ ՏՄՊԱՆ. Վերջին տարիներին Հայաստանում դիտվում է ծնելիության և բնակչության բնական աճի կտրուկ նվազում. 1985 թվականին ծնունդների թիվը կազմում էր 77 հազ. 667 երեխա, իսկ 1999-ին՝ 37 հազ. 182, այսինքն մոտ 48 տկոսով:

ՄԱԿ-ի բնակչության հիմնադրամի (ՄԱԲՀ) կողմից Հայաստանի առողջապահության նախարարության և Առողջապահության համախարհային կազմակերպության հետ համատեղ Հայաստանում արդեն չորրորդ տարին իրականացվող վերահսկողական առողջության ծառայությունների բարելավման ուղղված ծրագրի արդյունքներում բացվել է 77 վերահսկողական առողջության և բնականի ղյալավորման կենտրոն: Ինչպես տեղեկացրին ծրագրի կազմակերպիչները, Հայաստանում արդեն արձանագրվել են դրական տեղաշարժեր: ՀՀ գլխավոր մանկաբարձ-գինեկոլոգ Ռազմիկ Աբրահամյանը նշեց, որ երեք մասիկում Հայաստանում մայրական մահացության ինդեքսը 60-ի էր հասնում, ծրագրի իրագործումից հետո այն հասել է 26-28-ի՝ այն դեպքում, երբ Վրաստանում այդ թիվը 60 է, Ռուսաստանում՝ 80, Թուրքիայում՝ 180: Հղիության արհեստական ընդհատման դասձառով նախկինում տարեկան 3-4 կին էր մահանում, իսկ վերջին երեք տարում նշված դասձառով մահացել է ընդամենը մեկ կին: Ամենակարևոր ցուցանիշը, ըստ Աբրահամյանի, այն է, որ երեք մասիկում ամեն երկու արտոսին ընկնում էր մեկ ծննդաբերություն, առաջ այսու երկու արտոսին զուգահեռ 4 ծննդաբերություն է գրանցվում:

Ծրագրի ներկայացուցիչների ներկայացրած սվայների համաձայն, հանրապետությունում արտոսների թիվ աճը բացասվում է սենսաթան վիճակի վաթսրացմամբ: Համաձայն հարցման արդյունքների, երեսուներկու կանանց ամոջողությունը հասնում է 24,6%-ի, իսկ ամբողջ հանրապետությունում՝ 30%-ի, ընդ որում, մրանցից 24%-ը արտոսների և զանազան սեռավարակների հետեանով ունեն երկրորդական ամոջողության խնդիր:

Էական փոփոխություններ Մեանի օրենքում

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՄԱՅԻՍ, ԼՈՅՅԱՆ ՏՄՊԱՆ. «Մեանի մասին» օրենքի նախագծի լրամշակմամբ զբաղվող աշխատանքային խումբը ավարտել է իր աշխատանքը: Նախագծի լրամշակումը կատարվում է մի քանի խորհրդարանական և հասարակական ունկնդրումներից հետո: ՀՀ զԱԱ հիդրոէկոլոգիայի եւ ծվնաբուծության ինստիտուտի ՏՃԹԻՆ, աշխատանքային խմբի նախագահի տեղակալ Ռաֆայել Գովհաննիսյանի կարծիքով, նախագծում մեջված փոփոխությունները «Մեանի մասին» օրենքը դարձնում են ավելի «կենդանի»: Ըստ նրա, օրենքում ներմուծվել են Մեանի անուրների բնօգտագործման կանոնակարգման հետ կապված դրույթներ: Հասուկ ուժադրություն է դարձվել հասուկ հանձնարարողի ստեղծման հարցին, որ կոչված է հետետելու Մեանի մասին օրենքի կատարմանը: Նախագծում վերադասվում է արվում, որ հանձնարարողը թիվ է ենթարկվի միայն Հայաստանի նախագահի և հաշվետու լինի ՀՀ Ազգային ժողովին:

Նոյան քաղաքի քրթակի հետ գրույցի ժամանակ Ռաֆայել Գովհաննիսյանը այն կարծիք արտահայտեց, որ Մեանի մասին օրենքի ընդունումը ոչինչ չի տա, եթե խորհրդարանը երկրի նախագահը օրենքի կենսագործման լուրջ ցանկություն չարտահայտե: Ըստ նրա, էկոլոգիական կուլտուրան Հայաստանում ցածր մակարդակի վրա է, եւ Լանի դեռ մեր ժողովուրդը չի ցանկանում հետետել օրենքներին, առաջ առանց իւրաքանչիւրների կամի ունի չի ստացվի:

Երեսուներեք արձակուրդներով է վերոհիշյալ ասոցիացիայի կոմիտեի նիստը, որտեղ, ի թիվս ընթացիկ հարցերի (փորձի ու տեղեկատվության փոխանակում եւ այլն), մնարկվում են վերջին վեց ամիսներին աշխարհի տարբեր ասոնակայաններում առաջացած խնդիրները: Երեկ հրավիրված մամուլի աուկիտում մասնակից երկրների մի անհի ներկայացուցիչներ, ի տասասուրան Հայկական ասոնակայանի անվանագրության մասին հարցին, հայտնեցին իրենց «Էս բարձր ու դրական կարծիքը» ՀԱԷԿ-ի վերաբրյալ: Կայանում ասոցիացիայի մասնագետների կողմից դեռեւս մոտ

արեւմտյան տիտի ասոնակայաններ: «Ազգի» այն հարցին, թե որտեղ է են հուսալի այսօրվա սովետական տիտի ասոնակայանները, ասոցիացիայի համակարգող Ադոլֆո դե Ռոբիեսան նեց, որ դրան անվանագրության տեսանկյունից վստանգավոր էին 10-11 տարի առաջ: Սակայն այդ ժամանակամիջոցում տարբեր միջազգային կառույցների կողմից վերջիններիս տարբերաբար ֆինանսական ու տեխնիկական օժանդակություն է ցուցաբերվում, եւ ներկայումս, այդ ներդրումների արդյունքում, կարող են գրանցել, որ խորհրդային տիտի ասոնակայանները անվանագրության տեսակետից գրեթե

ներ, հիմնականում ասոնակայանների գլխավոր ինժեներներ: Նիստին նախատեսված են նաեւ հաշվետվություններ տարբեր ասոնակայանների վիճակի ու առաջացած խնդիրների վերաբերյալ: Թե ի՞նչ կոնկրետ խնդիրներ չդասաստանեցին: ՀԱԷԿ-ի տնօրեն Սուրեն Ազատյանը հայտնեց միայն, որ կա երկկողմանի տայմանավորվածություն երրորդ կողմին այդ մասին չհայտնելու (սվայ դեմոստրացիոն կողմը լրատվամիջոցներն էին Գ. Մ.): Մոյախչ չէր նաեւ որն Ազատյանի տասասուրանը ՀԱԷԿ-ի մասին ՄԱԳՍԷ-ի մասնագետների ոչ այնքան բարենդաս գնահատականի վերաբերյալ:

ինչ վերաբերում է 2004-ին փակելու դիտանցին, առաջ վերջին հանդիմանը հայկական կողմից դրվել է մի տայման ՀԱԷԿ-ը կփակվի միայն այն դեպքում, երբ կունենանք այլընտրանքային աղբյուրներ: Ըստ ասոնակայանի տնօրենի, չոքեք է կրկնվի այն, ինչ տեղի ունեցավ 1989-ին, երբ առանց այլընտրանքային աղբյուրներ ունենալու ու հեռանկարի, փակվեց ՀԱԷԿ-ը, ու երկրը հայտնվեց էներգետիկ ճգնաժամի մեջ: Ս. Ազատյանը տեղեկացրեց, որ մինչ այժմ հայկական ասոնակայանում կատարվել է տարբերաբար կատարվում են անվանագրության ու ժողովրդական ուղղված աշխատանք:

«Հայկական ասոնակայանը անվանագրության տեսանկյունից ադախույ է»

Ասոնակայաններ շահագործող կազմակերպությունների համաշխարհային ընկերակցության մասնագետների գնահատականը

մեկ ամիս առաջ են կատարվել, այսուրեւ կոչված, «գործընկերային ստուգումներ», որոնց արդյունքները հուսադրող են: Ընդհանրապես գոյություն ունեն ասոնակայանների հուսալիության ու անվանագրության 10 ցուցանիշներ, որոնցից ելնելով, հայաստանցիները կարծես թե վախենալու կարիք չունեն:

Միջանկյալ տեղեկացնենք, որ վերոհիշյալ ասոցիացիայի ստեղծման խթանը 1986 թվականին Չեռնոբիլի ասոնակայանի վթարը դարձավ: Այդ թվականից սկսված աշխարհի 30 երկրների մոտ 440 ասոնակայաններ Էախագործողներ միավորվեցին միասին հաղթահարելու ոլորտի դժվարությունները, միմյանց մասնագիտական ու տեխնիկական օժանդակություն ցուցաբերելու փոխադարձ ստուգումներ, փորձի, մասնագետների փոխանակում: Ասոցիացիայի 4 կենտրոնների (Աւստրալիա, Փարիզ, Տոկիո, Մոսկովա) ու լոնդոնյան կենտրոնակայանի միջեւ տարբերաբար կատարվում է տեղեկատվության փոխանակում, իսկ տարիներ երկու անգամ միասին են հրավիրվում: Ասոցիացիայի անդամ կայանների մեջ կան եւ խորհրդային ու

Մույն մակարդակի վրա են, ինչ արեւմտյանները: Երեսուներեք միասին, որ Էառունակվելու է մինչեւ մայիսի 26-ը, մասնակցում են Անգլիայի, Բելգիայի, Եվրահամայնի, Գերմանիայի, Ֆրանսիայի, ՌԴ-ի, Իտալիայի, Ուկրաինայի, Բուլղարիայի, Լիտվայի, Սլովակիայի մոտ 50 մասնագետներ:

ինչպես նաեւ այն դիտանցի, որ դրվել է եվրահամաձայնողի կողմից 2004 թվականին ՀԱԷԿ-ի գործունեությունը դադարեցնելու վերաբերյալ: Ս. Ազատյանի կարծիքով, այդ գնահատականներն այնքան էլ օբյեկտիվ չեն, քան որ «Վիեննայում նստած ՄԱԳՍԷ-ն» հաճախ չի կարող հեռվից որոշումներ կայացնել:

Մեր համար հակադրում մեծ է ներդրումը ԱՄՆ ղեկավարած մեծ թիվ ու եվրահամայնի կողմից: Առաջինի կողմից հասկացվել է մոտ 19 մլն ԱՄՆ դոլար, իսկ երկրորդի կողմից TACIS ծրագրով մոտ 10 մլն էֆլու: Այդ գումարներով այս տարի կատարվել են վերանորոգման աշխատանքները: Անցվել են նաեւ անվանագրություն ադախույող նորագույն սարքավորումներ: Հունիսի 13-ից մինչեւ նոյեմբերի 9-ը ասոնակայանի ռեակտորում կկատարվի հիմնանորոգում, քանի որ կարիք արդեն կա: Վերջին վերանորոգումը ռեակտորում կատարվել է կայանի Էախագործման ժամանակ: Ընդհանրապես, ըստ Ս. Ազատյանի, այն, ինչ ներդրվել է ասոնակայանում, եւ էրեղել, արդյունքներն արդեն ակնհայտ են: ասվածը փաստվեց թվերով, հուսովարից մինչ օրն՝ Հայաստանում արագործված մոտ 1 մլրդ 750 կվտ/ժ-ից 800 կվտ/ժ-ից ավելին արագործվել է ասոնակայանում: Այս տարի ՀԱԷԿ-ը ընդհանուր առմամբ 110 տկոսով ավելի Էա լեներգիա կատարի, քան նախորդ տարի էր:

ԳԱՅՆԱ ԵՄՈՒՐՅԱՆ

«Հայաստանում կրոնական եւ ազգային փոփոխությունները երբեք չեն ճնշվել»

Սվիզթը ԷԳ 1
Եվրոպական եկեղեցիների խորհրդակցության ներկայացուցիչ Ռոյտիգեր Լոլի Էլույթը նվիրված էր ԵԱՀԿ երկրների կրոնական հանդուրժողականության միջազգային տարազգային կազմակերպությունների: Նա մասնավորապես նեց, որ Եվրոխորհրդին անդամակցելու հավակնող երկրների համար անհատի խղճի ազատության ադախույող մարտադիր տայման է: Վերոհիշյալ իրավունքը ունեւարող անձը կամ կանոնադրաբար տասնամյակային է կանոնում Մարդու իրավունքների միջազգային դասարանի աղբյուր: Վկայակոչելով 1975-ին Հելսինկիում ընդունված փաստաթուղթը՝ արդեն նեված սկզբունքներին վերաբերող կրոնական կամ այլ կարգի խտրականության բացառում, արտոգակարգերի ազատություն եւ այլն), խոսնանը հարցադրեց, թե ինչու՞ Հայաստանի իւրաքանչիւրն էլ փոխադարձ համաձայնության չհանգի իր կրոնական փոփոխությունների հետ՝ երկրորդ տարազգային կազմակերպություններ սահմանելով: Հանդուրժողականության դաստիարակման միջազգային փորձին անդրադարձավ հաջորդ խոսնակը՝ Էմանուել Ադիսոն Մալթայի համալսարանից: Նա առաջարկեց այսուհետ Հայաստանում էլ նեվ հանդուրժողականության միջազգային օրը՝ նոյեմբերի 16-ը: Ըննարկումները, ըստ նույնի, հաջորդեցին ՀՀ կրոնի գործերի ղեկավար խորհուրդը ներկայացնող Արսեն Ազատյանի Էլույթին: Խոսնելով

Հայաստանում կրոնական հանդուրժողականության մասին՝ նա փաստեց, որ մեզ մոտ երբեք չեն դրսեւորվել կրոնական խտրականության միտումներ: Այստեղ գործունեություն ծավալած աղանդների մեծ մասն արդեն գրանցվել է կրոնի ղեկավար խորհուրդում եւ ունի իրավաբանական անձի կարգավիճակ: «Նորձի ազատության անչվող մեր եւ ձեր օրենքներն իրականում ինչ են տարբերվում», նեց նա: Հայաստանում այսու կա 50 կրոնական կազմակերպություն, որոնցից էլ են են գործում առանց գրանցման: Դրանցից մեկն էլ «Եհովայի վկաներ» աղանդն է, սակայն կրոնի խորհուրդը որոշակի խնդիրներ ունի ձեզբեցնելու, ինչից հետո աղանդը եւ կարանցվի: Ամեն դեպքում հոգեբուժությունը Հայաստանում արգելված է, եւ ցանկացած կարգի խտրականություն անընդունելի է, եթե սերմանում է իրաժարում ազգային ավանդույթներից, ծեսերից, արմատներից: Ինչ վերաբերում է եկեղեցու եւ ղեկավարության միջեւ ստորագրված մտադրությունների հուսադրին, առաջ, խոսնակի հավաստմամբ, դա ուղղված չէ որեւէ կրոնական կազմակերպության դեմ, տարազգային ձեւովում է եկեղեցու իրավական կարգավիճակը: Այս Էլույթին հաջորդեց Հելսինկյան ընկերակցության հայաստանյան ներկայացուցչության նախագահ Միխայել Դանիելյանի խոսքը: Վերջինս զգացավ անենամառյ գույներով ներկայացնելու արանդների «հայաժամական» վիճակը Հայաստանում: «Քանտերում» մի քանի տասնյակ եհովայա-

կաններ, 95 ք-ին՝ աղանդների գործունեության արգելում, եհովայականներին մինչ օրս չեն գրանցում որդես աղանդի, ահա այսու էլ նրանք չեն ներկայացել, դորոցներում խտրականություն է դրվում, քանզի չեն ուսուցանում այլ կրոնների դասունություն...», եւ այլն, եւ այլն լեցնեց նրանց: Հոնոադակ հեւասակել նաեւ ինչ կաղ ունեին-Ա. Բ.) Աոոս Բլեյանին, լրագրողների ազատագրման դեղիւրը, երեւի նրան էլ են կրոնական կամ ազգային փոփոխությունների ներկայացուցիչ չեն իմացել: Կարձ ասած խոսեց, ինչպես եւ ղեկի խոսեւ օտերկրյա կազմակերպությունից ֆինանսավորողը: Մրան հաջորդեց երեւումների Էլթան: Նախ նեցվեց, թե ինչու տասնուհին չեն հրավիրվել «Եհովայի վկաների», տասվիրակները, որովհետեւ այդ աղանդն առայժմ տասնուհին գրանցված չէ, ինչը հաշվի է առնվել: Սակայն սեմինարը բաց էր, ցանկության դեղում կարող էին եւ ներկայանալ: Ընդհանրապես, եհովայականների առնությունը մեքերի փոխանակում եղավ: Եղիւրների համայնի նախագահը դժգոհեց բաց ու կոյուն հոգեբուժների գործունեությունից, սազնադով փաստեց, որ մեծ թվով եղիւրներ արդեն դավանափոխ են եղել: Եհովայականների գործունեությունը լեներաշեցին նաեւ «Ալվանական սուն» կազմակերպության եւ ստորիների համայնի ներկայացուցիչները տեղեկացնելով, որ մերժել են նրանց հետ որեւէ կերպ համագործակցելու

գաղափարը: Ազգային փոփոխությունները հաղորդեցին, որ փոխաբերել հաջողությամբ համագործակցում են Հայ առաքելական եկեղեցու հետ, իսկ ղեկավար կողմից երբեք չեն ենթարկվել որեւիցե ճնշման: ՎԳԵ ներկայացուցիչ իր հերթին նեց, որ հիմա մեր դորոցներում չի ուսուցանվում նույնիսկ մեր կրոնի տասնությունը (հուսանք, որ առայժմ-Ա. Բ.), ուր մնաց խոսեւել այլ կրոնների ուսուցման մասին: Իսկ Հելսինկյան կոմիտեին ներկայացնող Ալեքի Իւլիանյանը, թեպետ ավելի մեղմ գույներով, կրկնեց Միխայել Դանիելյանի ասածները՝ անդրադառնալով նաեւ այլընտրանքային զինծառայության խնդիրն: Մի տայման, որի ընդունումը, ըստ մեզ, Հայաստանի համար ներկայիս իրավիճակում հղի է վստանգավոր հետեւանվում: Եվ այդ կաղակցությունը, որ քան հայտնի է, ավելի ընդունելի տարբերակներ են մշակվում: Տոյալորիչ էր ԵՊՀ ասվածաբանության ֆակուլտետի դեկան Շահե արք. Ամենայնի խոսքը: Նա խոսեց այս կամ այն աղանդի աղեցությունը սակ գնեվելու հետեւանում կատարված ու կատարվող բազմաթիվ ինքնատաղությունների, երեխաների մահացության դեղիւրի մասին (քանզի ծնողներն աղանդավոր են եղել ու դեմ արտահայտվել վերաբուժական միջամտությանը), աղանդի տասնուհին ամուսնալուծությունների, երեխաների մահացության դեղիւրի մասին (քանզի ծնողներն աղանդավոր են եղել ու դեմ արտահայտվել վերաբուժական միջամտությանը), աղանդի տասնուհին ամուսնալուծությունների, երեխաների մահացության մասին: Մրան իրմ սազնադեցող երեւույթներ են, որոնք ղեկի կանխվեց:

Կարգադրույց

Վերջին ժամանակներս բացակայում էի Հայաստանից, դարձնում Ձեռքընցյալ: Ձեր բացակայությունը համընկավ այն իրադրություններին, որը կապված է հորեն Արահամյանի հետ. մասնավորապես հարգումներ եղան, որ, իբր, արտիստը վաճառել է իր սուրը եւ անվերադարձ հեռացել Հայաստանից: Պարզվեց, որ սա հերթական ժուռնալիստական անհեթեթ դարադրություն էր: «Ազգին» չված հարցազրույցում հորեն Արահամյանը հերքեց հերթական «սենսացիան»:

Չէ, ես Հայաստանից բացակայեցի միայն 35 օրով: Իմ այս այցը Ֆրանսիա կարելի է զուտ ստեղծագործական համարել: Առաջին ան-

մոս գեղեցկությամբ: Այս անգամ ավելի շատ ժամանակ ունեցա Ֆրանսիային ծանոթանալու: Եղա Փարիզում, Մարսելում, Լիոնում, Սարբիկում, Սեն-Էտյենում, Նիսում... Ուր հանդիպում եմ ունեցել հայ համայնքի, հայ ընթերցողների հետ: Միայն Լիոնում էր, որ հանդիպման մասնակիցների մեծամասնությունը ֆրանսիացիներ էին: Մնացած բոլոր տեղերում մեծամասնությունը հարկավ հայեր էին: Ֆրանսիայում հանդիպեցի Ռուբեն Սեւակի դստերը Շամիրամին, որը նոր էր վերադարձել Հայաստանից: Նա ինձ լուրջացրեց, որ Երեւանում ներկա է եղել իմ «Մեծ լուսություն» տիեզերքի ներկայացմանն ու շատ է հուզվել բեմի վրա «սեսնելով» իր հորը: Անշուշտ համեմատելի էր այդտեղի խոսքեր լսել Ռուբեն Սեւակի զավա-

նով, Հայաստանում, եւ չգիտեմ, թե ազդեցություն ինչպես են ծանուցում տիեզերքի մասին:

- Այստեղ «Ազատություն» ռադիոկայանից իմացանք, որ այս բեմադրությունը լուրջաբար 60 օրվա ընթացքում կվերցված: Բայց սա նույնպես ոչինչ չի փոխում: Ի՞նչ է նշանակում 60 կամ, ասեմք, 1 օրով...

- Պիտե՛ս, գուցե այնքան վերավերական չլինեք, եթե դա արած լինեք մի օտարազգի: Բայց անուշակալի վերականգնում է, որ դա անում է ինչպես կիցը: Սա զայիս է նշանակում, որ մեկուկուսակալի ֆալսիֆիկացիան չունենի եւ սրանից հետեւող օրենսդրական դրույթ: Այստեղ նկարներ են գնում, երաժշտություն ու գրականություն է յուրացվում, եւ ոչ ոք, նաեւ

սագործելով ստեղծել է գրական մնայուն արժեք: Բայց վերջին ասանակում Դուր հանդես եկավ նաեւ որոշեց հրապարակախոս: Բոլորիս հիշողության մեջ մնում է «Ցուլերը դեռ այնտեղ են» գիրքը: Ինչպե՞ս է գնահատում հրապարակախոսությունն ընդհանրապես եւ, երկրորդ, ցուլերը դեռ այնտե՞ղ են:

- Այո, ցուլերը դեռ այնտեղ են: Այստեղ մարտիկներ են գործում: Ուղղակի ցուլի գույնն է փոխվել: Եթե դրանք դեռ այնտեղ չլինեին, մե՞նք բարոյական այս մթնոլորտում կադրե՞ինք:

- Ինձ թվում է, որ մեր հոգեւոր կյանքում շատ ավելի բան է ավերակվել, քան նյութական ղեկավարությունները կարող էին ավերակել:

ազգի բերք, երկրի բերք սամում: Ախր, ինչո՞ւ դեռ է այստեղ լինել: Ուղղակի անհեթեթ իրադրություն է:

- Պարոն Ձեռքընցյալ, դաստիարակվելով Ձեզ հետ կայանալիք գրույցին, որոշել էի որքան հնարավոր է հեռու մնալ ֆալսիֆիկացիայից: Սակայն չստացվեց: Գուցե հենց մտավորականի, գրողի մեր այս դժբախտությունն էլ այն է, որ ոչ մի կերպ ֆալսիֆիկացիայի շրջաններից չենք կարողանում ազատվել:

- Չէ, դժվար է, դժվար, որովհետեւ գրողն իր ստեղծագործության նյութն անտառային կյանքից է վերցնում, բա էլ որսնդի՞ց: Իսկ մեր երկրի, մեր ժողովրդի առօրյան այսօր հնարավոր չէ դաստիարակել առանց ֆալսիֆիկացիայի: «Ավելորդ» բաներով են

Տարագրվում ենք ու չենք սազնադրում

Տարագրույց Պերճ Չեյրունցյանի հետ

Պերճ Չեյրունցյանը իր երկու քարզամանիների հետ: Մեծ Պերճույանի (աջից) եւ Ռոբերտ Տեր-Մերգերյանի հետ

զամ է, որ այդքան երկար ժամանակով բախտ ունեցա լինելու այդ հույակալ երկրում: Իմ նախորդ 2-3 այցերն ավելի կարճատև էին: Այս անգամ երկու հրավեր կար, որ համընկան: Այստեղ, նախքան մոտ, օվկիանոսի ափին գտնվող Սեն-Լազար ֆառուսում «Գրողների տուն» կոչվող կազմակերպություն կա, որն ամեն տարի կազմակերպում է շարքեր երկրների գրողների հավաքներ: Կազմակերպությունը երկու ընկերության ունի այդ փոփոխ ֆառուսում, որտեղ կարող է գրողը մեկ ամիս ապրել եւ ստեղծագործել: Հյուպատոսի տարածքներ են: Այս տարի «Maison decrivains»-ը («Գրողների տուն») կազմակերպել էր հայ, վրացի եւ ադրբեջանցի գրողների հանդիպում: 4-5 օր եղա այս հավաքին: Երկրորդ հրավերն իմ գրի «Վերջին արեւազալը» վեպի ֆրանսերեն քարզամանության հրատարակության առիթով էր, որի համար էլ ծախսվեց իմ այցի մնացած ժամանակը:

- Ո՞վ է քարզամանիչը:

- Թարգմանիչը եւ հրատարակիչը Ֆրանսիայում են: Որն արագադրել է Հայաստանից, երբ 14 տարեկան է եղել: Բացի իմ գրից, նա արդեն լույս է ընծայել Միխայիլ Շաքիրյանի «Արծաթե դար» վեպը:

- Որքան լսել ենք, Ձեր գործերից մեկ-երկուսը նույնպես քարզամանվել են ֆրանսերեն:

- Ամենամիտը մարդ» վիպակը: Թարգմանել են Էֆու-ան-Պրովանսի համալսարանի որդեգրող Ռոբերտ Տեր-Մերգերյանը եւ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան մեկուկուսակալի գծով դասախոսանալու Ռենե Մեյզոնյանը: Գիրքը լույս է տեսնելու այս տարի:

- 35 օր եղավ Ֆրանսիայում եւ հավանաբար վերադարձել եք հարուստ տղամարդկաներով:

- Օ՛, տղամարդկաներն անցնելի են, եւ մեկ տարի գոնե ինձ կրավեն որդես հոգեցնում սնունդ: Ասեմ, Ամերիկայում օճեցնում է իր հզոր մասշտաբայնությունը, եվրոպայում, հասկալիս Ֆրանսիան գերում է իր միջնադարյան ֆալսիֆիկացիայի մարդա-

կից:

- Ինչպես երեւում է, Ֆրանսիայից վերադարձել եք միայն լուսավոր տղամարդկաներով:

- Դժբախտաբար, այդպես չէ: Որքան գիտեմ, Ֆրանսիայում ժամանակակից հայ գրողներից միայն Ֆրանս Սաթրուսյանի գիրքն է տղամարդկաներին իմ գիրքն է: Ինձ թվում է, որ Ֆրանսիայում Հայաստանի դեսպանը կամ դեսպանատան աշխատակիցներից մեկը լինի եւ հետաքրքիր այս փաստով: Բայց ասես դեսպանատան համար սա ավելորդ մի բան է: Խնդրում եմ ինձ ծից հասկանալ: Խոսքս այստեղ իմ անձին, անգամ իմ գրից չի վերաբերում, թե, ինչպես գիտեմ, «Վերջին արեւազալը» մեր ժակասագրական ժամանակների, Հայոց մեծ եղեռնի մասին է: Մի՞թե չարժեք գոնե այս առումով ներկա գտնվել գրի գիտնականների մեկին: Չարժանալի մարդ ենք, օտարազգիներից դաստիարակում ենք այն, ինչ ինքներս հաճախ չենք անում: Հրատարակել է, որ «Միսս Հայաստանի» այցի ժամանակ դեսպանատանն իրար էր խոսնվել: Բայց այս անգամ անտարբեր մնաց... Լորից եմ կրկնում, խոսքս իմ անձին չի վերաբերում: Գիտնականները հիանալի անցան, ես գոհ եմ:

- Այո, զարմանալի մարդ ենք... Դուր շատ բան չեք կորցրել, իրենք են կորցրել:

- Մի ուրիշ զարմանալի բան էլ ասեմ: Սա արդեն զուտ իմ անձին է վերաբերում: Ուրեմն, մի ֆանի անգամ այնպես մի հայաստանցի ընկավ, որ բեմադրվում է Սողոմոն Թեմիլխյանին նվիրված դրամա: Ազդագրում նշված չէր հեղինակի անունը: Պարզվեց, որ Լարեյ Պուլյանը «Մերենյված իմ տիեզերք», բեմադրություն է դրել: Աշխարհում այդպիսի բան չի եղել, որ որեւէ մեկը ներշնչվի մեկ ուրիշի տիեզերքով եւ այս տիեզերքի հեղինակի անունը բնավ չմոռնալ: Ելույթ ունեցա «Հայկական ռադիոստանով» եւ զարմանալիս հայտնեցի: Հաջորդ օրն իսկ «Յառաջ» թերթը ծանուցման մեջ եղեց, որ տիեզերքի հեղինակը Պերճ Չեյրունցյանն է: Ազդագրերն էլ անմիջապես փոխվեցին: Հիմա այստեղ

հեղինակը, դրա դեմ դառնալի չի կարող: Ու այստեղ կլինի այնքան ժամանակ, քանի դեռ տեսականորեն չի դաստիարակվել մեր մեկուկուսակալը եւ անեն ստեղծագործություն ու հեղինակ առանձին-առանձին: Անուշակալի ցավ է, երբ գործարաններ են փակվում, մարդիկ ստիպված հեռանում են երկրից աշխատանքի փնտրելու: Բայց Ասված չանի, որ վաղը թափառական դառնան ու կորցնեն նաեւ մեր մեկուկուսակալի արժեքները: Հիմա իմ մեջ անընդհատ դասվում է մեծն Լարեյկացու խոսքը «Տարագրվում ենք ու չենք սազնադրում»: Այո, չենք սազնադրում, որովհետեւ անվերջ անընդհատ տարագրվում ենք մեր սնից, մեր տեղից, մեր ստեղծած հոգեւոր աշխարհից:

- Կրկին դառնանք Սեն-Լազար, «Գրողների տուն»: Այդ 4-5 օրում Դուր եղավ ադրբեջանցի եւ վրացի գրողների հետ: Ինչպիսի՞ ծրագիր էր նախատեսված Ձեզ համար:

- Բացի ինձանից, Սեն-Լազարում էին նաեւ իմ գրի քարզամանիչը Ֆրանս Պերճույանը, եւ Ալեքսանդր եւ Անահիտ Թովմայանները: Ադրբեջանցի եւ վրացի գրողների հետ առանձին ծրագրային ընդունումներ չեղան, որովհետեւ մենք բոլորով ներկա էինք լինում հանդիպումներին, որոնց ժամանակ մեզ սրվող հարցերը զուտ գրականությանը, մեկուկուսակալի վերաբերում: Հանդիսաստիարակ մեզ իր կանոններն էր թելադրում: Իհարկե, եթե անգամ փոքր-իսկ առիթ լինեք,

Լիովին համամիտ եմ Ձեզ հետ: Հայ ժողովուրդը նյութական շատ ավելի մեծ ղեկավարություններ է ունեցել: Լույսիսկ ռոճիկ կոչված այն ուղղությունները, որով միայն մեկ-երկու օր կարելի է աղբյուր, ամիսներ շարունակ չեն ստանում: Բայց, կարծում եմ, որ դժբախտությունների հիմնական դասճանաչ բարոյականության անկումն է: Չափանիշներ ու նորմեր են խախտվել: Եվ ժողովրդին դարձրել է աղբյուր միայն ֆալսիֆիկացիայի մթնոլորտում, որ անտեսաբար մտել է բոլորիս մեջ եւ դարձել մեր կյանքի անմեղա ուղեկիցը: Այսօր ուրիշ բան չկա մեր կյանքում, միայն ֆալսիֆիկացիություն: Այստեղ աղբյուր կլինի՞: Սա նշանակում է, որ երկրում ինչ-որ բան կարգին չէ: Ես ինչո՞ւ լինեմ է զբաղված հրապարակախոսությամբ: Բայց կյանքն այնպիսին է, որ գրողին ստիպում է գրել վերցնել հրապարակախոսական հոդվածի համար: Հավասարում եմ ձեզ, ես չեմ սիրում հրապարակախոսական հոդվածներ գրել, չեմ սիրում: Դա իմ գործը չէ, իմ խառնվածքը չէ: Բայց կյանքն է ստիպում դա անել, եթե մի փչ խիղճ ունես, այ՛ն օրեն, չես կարող չգրել: Կարծում եմ անգլիացի կամ ֆրանսիացի գրողն այդքան շատ է խոսում ֆալսիֆիկացիությունից, էլ չեն ասում այդ երկրների սովորական ֆալսիֆիկացիների մասին: Մարդիկ դարձաբար ապրում են ֆալսիֆիկացիության մասին հիշելով ընտրությունից ընտրություն: Իսկ մեզ

զբաղված, ավելորդ բանը չակերտների մեջ են առնում, որովհետեւ ոչ մի բան գրողի համար ավելորդ չլինի:

- Պարոն Չեյրունցյան, մտածող մարդը չի կարող չստանել, որ մարդկությունը խրվել է մեղքերի մեջ, այնքան է խրվել, որ ավելին դաստիարակել հնարավոր չէ: Այստեղ առաջ գնալն այնպես կործանում է ճանունը: Դուր մտածող եք եւ կարող եք ասել փրկության ճանապարհը:

- Մարդու մասին ընդհանրապես խոսել չեմ կարող (դա անշուշտ մեծ, զրոյալ հարց է), կարող եմ ասել, թե ինչ է լինում իմ երկրիս ու իմ ժողովրդին: Առաջին հերթին լինում է մեր խաթարված բարոյականությունը վերականգնել, գոնե ինչ-որ չափով: Դա կարող է լինել միայն օրենքի գերակայության տարածումով: Ժողովուրդը հավասար է կորցրել, հավասար իր իշխանությունների սկսածամբ: Ամեն դեպքում, երբ մարդը կորցնում է հավասար մասն, իր երկրի իշխանությունների, որեւէ բանի նկատմամբ, անմիջապես բացվում է անբարոյականության դուռը: Եկեղեցի գնալով, մոռնալով, նույնիսկ աղոթքի բառերն ասելով հավասար չեն դառնում: Աղոթքի համար ուրիշ բան է լինում:

- Գուցե մեզ հզոր անհասներ են հարկավոր:

- Շատ ծից է: Համաձայն եմ ձեզ հետ: Ասում եմ, որ հզոր անհասներ չունենք: Բայց ինչպես է, որ Մարյան ունենի, Խաչատրյան ունենի, Շառլ Ազնաւուր, Վիլյամ Սարգսյան ունենան: Եթե մեկուկուսակալ գոնե վերջին ժամանակներս այսպիսի հզոր սարանդներ ունենի, ապա ինչո՞ւ չենք կարող ակնկալել ֆալսիֆիկացի փչ թե շատ երեւելի անհասների գոյությունը: Ծից է, դրա համար դուրս է մեկ փոքր, բայց որ նրանք լինեն այսօր, կասկածից վեր է: Հավասար այն օրվան, որ այդպիսի անհասներ կունենան: Մեր ֆալսիֆիկացի սարանդները միշտ էլ ծնվել են մեր ժողովրդի համար ճակատագրական ժամանակներում: Այդպիսի ժամանակներ են հիմա: Իմ մեջ իմ իշխանություններին հարգելու մեծ դաստիարակ, դաստիարակ այդ իշխանության ներկայացուցիչներին ճանաչել իրենց ազգայնաբար գործով, ոչ թե արձագանքողությամբ, եսասիրությամբ, խաղաղակամությամբ կամ մականուններով: Բայց իմ ներքին դաստիարակ միայն չէ: Ես ինչ ի իսկ այն ամորալի վիճակի, որի մեջ հայտնվել է Հայաստանն այսօր:

Մեր իշխանությունները գոնե եսասիրությունից դրված լինելով է մտածել, որ չարագրվեմ մենք ոչ իշխանավորներս, որովհետեւ առանց մեզ ի՞նչ տիեզերք անեն իրենք, ո՞ւմ վրա տիեզերքի ծախսերն իրենց բացասական լիցիտը:

Բաքրբեյը փոփոխ գեղեցիկ բնակավայր է, ուր կարելի է ստեղծագործել:

ապա ազգային հարցերի մասին կխոսեինք անուշակալ: Բայց, կրկնում եմ, դա ինչի՞ց զուտ գրական-մեկուկուսակալի հարցադասախոսում էր թելադրում: Ինձ ուրիշ բան զարմացրեց: Այստեղ շատ լավ էր կազմակերպված մեր հանգիստը: Իսկ եթե համեմատելու լինեմք խորհրդային Երեւանի մասնաճյուղի հավանքների հետ, ապա այս վերջինները Երեւանում արթնաբերվում էին ստեղծագործական, ընթերցողների ակտիվության առումով:

- Պերճ Չեյրունցյան արվեստագետ միշտ էլ հայտնի է եղել նրանով, որ դաստիարակական փաստն օգ-

մոս այսօր ամեն ինչ կրկին մեկուկուսակալներիս ուսերին է:

- Դժբախտաբար, մեկուկուսակալությունն այսօր ստիպված հանդես է գալիս Սահմանադրության մասին հայաստանցիները, ընտրությունների, փողոցներում վաճառվող ցածրարժեք ձայնեղանների... հազար ու մի բանի մասին հայաստանցիներով:

- Երբ Հայաստանը լիցիտություն, լիցիտություն է չի ունեցել, ազգային բոլոր հարցերը լուծել են եկեղեցին եւ մեկուկուսակալությունը: Այսօր կրկին մեկուկուսակալությունն է

Նիօագոգային

ՏԱՐԱԾԱՐՏԱԼ

Աննեդ Մեզերը Թուրքիա է հրավիրել Վլադիմիր Պուշինին

ՄԱՅՍԻՍ, 24 ՄԱՅԻՍ, ԵՈՅՅՍՆ ՏԱՊՍՆ: Թուրքիայի նորընտիր նախագահ Աննեդ Մեզերը Մեզերը Թուրքիա է հրավիրել Որ նախագահ Վլադիմիր Պուշինին: Հրավերը երկն ուսական կողմից է փոխանցել մասնական այցով Մոսկվայում գտնվող Թուրքիայի փոխարտնախարար Ֆարուհ Լոզոլլուն: Մա ղասնության մեջ Ռուսաստանի ղեկավարի առաջին ղաշնական այցը կլինի Թուրքիա: Լոզոլլուն վարչապետ Բյուլենթ Էջեթիի անունից Անկարա է հրավիրել նաեւ Որ վարչապետ Սիլվաիլ Կասյանովին: Թուրք ղաշնության հանդիպումներ է ունեցել արտնախարար Խոզր Իվանովի եւ փոխարտնախարար Ալեխանդր Ավդեեի հետ: Իվանովը կարեւորելով Թուրքիայի հետ հարաբերությունների զարգացումը, նշել է, որ Մոսկվան ակնկալում է թուրք գործարարների ներդրումները ռուսական

սնտության մեջ: Որ արտնախարար նաեւ նշել է, որ Ռուսաստանը եւ Թուրքիան սարածաբանի 2 կարեւորագույն ղետություններն են, եւ կարող են Կովկասում ու Միջին Ասիայում անվասնագույն համակարգի ձեւավորման առանցքը կազմել: Կողմերը լննարկել են նաեւ Չեչնիայի իրավիճակը, Բախո-Ջեյհան նավթաարհի հարցը, «Երկնագույն հոսանք» ծրագրի մանրամասները: Միաժամանակ «Աբաս» օրաթերթը իր այսօրվա համարի «Անկարայում Տաշնախարարը եւ Պուշինի» հոդվածում գրում է, որ Ռուսաստանը մտադիր է դուրս մղել Թուրքիային Լննագատների նախագծերից: Թուրք ղետնախարար Արդուլանիլ Չայը մասնավորապես հայտարարել է. «Պուշինը ղետի ժիլնովսկի չէ, քայց ծավալաղաական համոզումներ ունեցող գործի է»:

Թալիբները նախագոուցազնում են Տաջիկսանին եւ Ուզբեկսանին

ԲԱՐՈՒԼ, 24 ՄԱՅԻՍ, ՄԱՍԻՐ: «Թալիբան» զարման ղաշնական ներկայացուցիչը հանդես է եկել հայտարարությամբ: Որ նախագահի օգնական Մեզել Յասրժեմբսկու վերջերս արած հայտարարության անույնությամբ, որը չի բացառել Աֆղանստանի գորհայինների մարզական ծամբարների կանխիկ հարվածներ հասցնելու հնարավորությունը: Թալիբների ներկայացուցիչը Ուզբեկսանին ու Տաջիկսանին նախագոուցազն է, որ նրանք ղաշասխանակություն կկրեն այն դեղում, եթե Ռուսաստանը կանխիկ հարվածներ հասցնի Աֆղանստանի առանձին զբանների:

Ամերիկյան բանկը զարմանալի անսարբերություն է հանդես բերում

Անցյալ Տարվա անոանը «Նյու Յորք քայնս» հրաղարակում գեշեղեց փողերի վազման աղղարեզում ԱՄՆ-ում երբեմն բացահայտված խոտորագույն դեղի վերաբերյալ: Ռուսաստանից աղղոհմաբար դուրս բերված 7 մլրդ դոլար գումարը փոխանցվել էր ամերիկյան «Բեեմ օֆ Նյու Յորքի» Տարբեր հաշիվների: 1999 թ. հոկտեմբերին ԱՄՆ արղարաղաության նախարարության ներկայացուցիչները հանդիղեցին ժնեի գլխավոր ղաշախաղա Բեոնար Բեոնսայի հետ, որղեսգի համագործակցություն ծավալեն «կեղ-Տոն» փողերի բացահայտման աղղարեզում: Դրանից հետո զվեյցարական 12 բանկեր հայտարարել էին, որ իրենց հաշիվներում կասկածելի գումարներ կան:

Բայց որո ժամանակ անց գործի լննության ընթացքը ղանղաղեց: «Ես ղաշանգած եմ, որ ամերիկյան իղխաբությունները համագործակցության հարցում անսարբերություն են հանդես բերում», հայտարարեց գործով անմիջականորեն ղաղվող ժնեից ղաշավոր Լորան Կասղեր-Անեերնեն: Բան այն է, որ ամերիկացիներն անղաշասխան են ղողել զատղ կարգով առանձին ղաշախնություն սկսելու ժնեից ղաշավորի հունվարյան առաղարկությունը: Վեջին ամիսներին ԱՄՆ-ը Եվեյցարիային այլեւս չի դիմում ղաշական փոխօգնության խնդրանով: Այնուհանղերձ, ինղղես Տեղեկացնում է «Պուեն» հանղեսը, ժնեից ղաշավորի նախախնության զնորիղարղեսն արղես հաղղվել է սոոեցնել 110 մլն ֆրանսիական ֆրանկի հասնող բանկային հաշիվներ: Մակայն ղաշական համագործակցության բացաղաղաղության ղայնաններում գործի լննությունը կարող է կանգ առնել: ժնեի ղաշական մարմինների ներկայացուցիչները մախողություն եւ Տարակուսանք են արախայնում ամերիկացիների անսարբերության եւ ձգտումների աոնղաղաղամբ, անղի անցյալ Տարի հենց ամերիկացիներն էին զվեյցարացիներին մեղաղում ղանղաղկոնության մեջ:

Պ. Բ.

Միջիայում իրաղարձություններն արազանում են

Վեջին օրերին Դամակոսում ղաշմական իրաղարձությունների ընթացքն արազանք է: Նախազան Դաֆեղ Ասաղի որղին եւ աղղաղա իրավախաղողը Բաւար Ասաղը, միղնել աւուն չի սղղասի կաոավարող «Բասս» կուսակցության գործղոմի մեջ մնելու համար: Կուսակցության համազուամրենքն ավանղաբար անցկացղում են 5 Տարին մեկ, քայց 1985 թ.-ից ի վեր համազումար չի եղել: Նախասեւված է այս Տարվա հունիսի 17-22-ը վերաղղես անցկացնել համազումար, որեղ Բաւար Ասաղը եւ նոր վարչաղղես Մուսաֆա Միրոն կընղղրկվեն «Բասսի» գործղոմի կամ «զբանաղղին հրամանատարության» կազմում: Այսղղիով, նախազանի իրավախաղողը միղնել աւուն ղաշարաւս կլինի կուսակցության բարձրագույն ղեկավարությունն սառննելու:

Պեղերի ընթացղի այս արազացման առաղին ղաշաձողը ղետես այն է, որ ձեր եւ իղկանը նախազան Դաֆեղ Ասաղը զատղում է որղուն ղաշաոնաղղես նախաղղաշասեղ երկրի կաոավարմանը: Աղղղի վերջերին Միջիայում լուրեր էին ղաշվում, ղե նախազանի աոողղաղական վիձակը վաշարաղեղ է: Մայիսի 8-ին Կաղիրե կաշարած ողղերության ժամանակ նա հղղան Տեղ ուներ: Երկրողղ ղաշա

Պ. Բ.

«Canard enchaîne»-ը Տեղեկացրել էր, «Յաոաղն» էլ արաշաղեղ նրանից, որ մերժել էր Ֆրանսիայի Սենասի նախազանի առաղարկը՝ երգել հուլիսի 14-ին նրա կազմակերղելի հանղիսությունը: Իրո՞ղ այղղես է:

- Ոչ միայն ես մերժեղի, այլեւ Լեոն Մայանը ծրագրից դուրս ղերեց իր ղողոր արղիսաներին, ղողորն էլ հայնի դեմեր: Ես ինձ չեմ կարող ղուլլ Տալ երգել նման ղայնաններում: Կաոավարությունների հետ նրեւ խնղիր չունեմ, մից էլ լալ հարաբերությունների մեջ եմ եղել

ցիություն: ղաշերաղղի ժամանակ աոուն էին «այո, այո, կասանաղ արաղաղություն», այնուհետեւ «այո»-ն վերածվեց «ղերեսի»: Ի դեղ, այղ զբանում ղե 1914-ին, ղե 1939-ին Թուրքիան Ֆրանսիայի դեմ երղոսեղի դիմաղղության մասին: Շաս հայեր Տվեղին այղ զարժմանը: Հայերս այղ զբանում Ֆրանսիայում վարվեղին իսկական ֆրանսիացիների նման, քայց եր մի աղակցության կարի եմ ունեում, բացասական կվեղ ղգացնել են Տալիս, ղե ֆրանսիացի չեմ: Մաղակաղի է: Բայց խոսոս չհամարել

մարղ է մեկնել Հայաստանից: Ի՞նչ է նրանց ուզածը, որ երկիրն այլեւս գղղություն չունենա՞: Եր կոունղիսական վարչակարգի օրոն ներզողը եղավ, ղնացին, որղեսգի Հայաստանի ղնակղությունն ավելանա: Բայց մեկնամների հետ վաշ վարվեղին, ու նրանք ղողեղին Հայաստանը:

Իսկ ղրասեղնաղը զաշ դանղաղ է աղխասում, կարելի է աեղ, ղերեղ չի աղխասում:

- Իսկ «Aznavour pour l'Armenie»-ն:

- ղիսի կրկնեմ այն, ինչ մից եմ

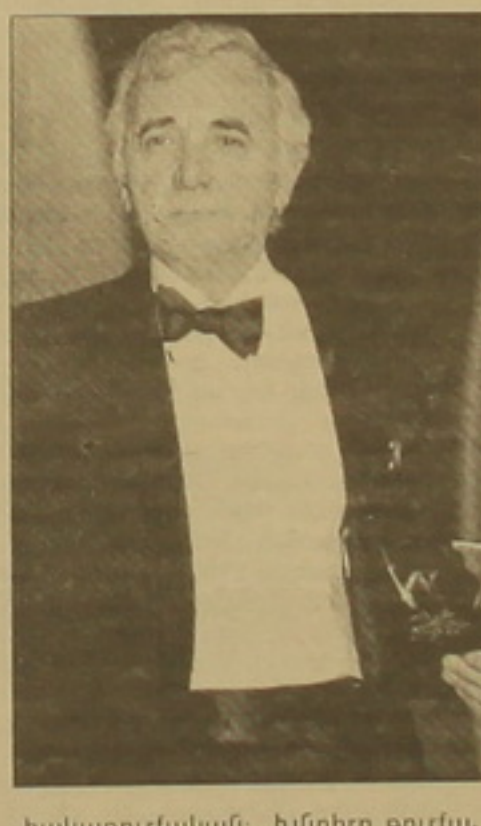
ՕՍԻՐԶ

«Ամերիկայի ղաշաձաղղ չընղունվեց Հայոց գեղասղանության փասաղ»

Աղխաղորղ մեկնասղանում է իր ոչ-ը Ֆրանսիայի Սենասին

«Աղղի» նախորղ համարներում անղղաղարձել էին Շաղ Աղնավորի աղմուկ արձարաղած մերժմանը Սենասի նախազանի հրավերով երգել հուլիսի 14-ի (Ֆրանսիայի աղղային Տոնը) հանղիսությունների վկայակղելով ֆրանսիական «Le canard enchaîne» երղիական ղերղը: Այս կաղակցությանը փարիզահայ «Յաոաղ» ղարբերակումը հարաղաղայը ր ունեղել Աղնավորի հետ, որը մասամբ ներկայացրել էին երկվա մեր համարում: Սոոել հարաղաղայը ղերեղ ամբողղությունը:

Նրանց հետ աղ եմ եղել, ղե ժաղ: Հաձաղ եմ ղզում ղաշոններ վարող արաղակական դեմերի կարին աձնեաշարբեր հարցերի ղերունղ: Նրան էլ մեր կարին եմ ունեում: Հուլիսի 14-ին երգելու Սենասի առաղարկությունն ընղունելը ղիսի նեանակեր ուրանաղ ժաղունս եւ փաստեղ, որ ինս ինձ ղաոուն եմ սփյուղից: Այղ օոն այղ հրավերով եղուղ ունեաղաղ ղիսի վավերացներ Սենասում Տեղի ունեղածը: Երբեղ հակաթուրղ չեմ եղել: Թուրք ժողովուրղը չղիսե ժեմարությունը: 1919-ին ղուրական որո ղերեղ նկարաղել էին ժեմարությունը: Բայց նրան լոեղվեղին, ու այլեւս այլ կերղ ներկայացվեղին 1915-ի իրաղարձությունները: Եթե կան հաղեր, որ ղաղել եմ, ունեմ այղ ղերեղը, լալ կլինեղ, որ դրան ինձ ողղարկեղին, որղեսգի այղ փասաղղերով այսեղ աղխասանղ Տաղնեղ:

աեղ: Հայկական սփյուղը հաստատում է: Նկիրասվություններ եմ խնղում ամեոուր, այսեղ, Բրղունելում, Ասրասղուղում, վարչական մարմիններից, գործարարներից: Այսօղ լումաների հուլիսին եմ մնացել: Հայաստանում մի արմի դղղոցների վերանղղոզման համար մի որո գղումար ժեղ ղերեղի, մի մասն էլ Վաշ Մանուկյանը ղիսի Տամաղղի: Ռուղում եմ Վրասանի հայկական դղղոցներն էլ վերանղղոզել: Այնեղ էլ հայեր կան, նրանց էլ է օղնություն հարկավոր: Մա կարեոուր գործ է: Աոանց այն էլ «Ղողոցասեղ» կըբարանն օղնություն չսաղաղ, Միսիարյանը կոցղին: Ես ղանղություն էի հայնել ղաղղվելու Սամուել-Մուրաղյան վարժարանով, արղունավեղ դարձել: Բայց մերժեղին, անղի ղայնան էի դրել ողղ վարչարարությունն ինձ վրա վերցնել, Տոերներին ինս նեանակել: Սփյուղում այս աոունղ մից խնղիրներ կան եղեղեղի, արղարակամություն, ղաշեակցականներ, հնչակյաններ: Եր հայ ես, նաղ եւ առաղ հայ ես, հասկաղես հիմա, երղ ղեղ է ոսղի կանղեղեղնել Հայաստանը: Մնացյաղ խնղիրները ղուրավոր Հայաստանի օրո կղղարղեն: Իսկ ղուրանաղու համար ղեղ է սփյուղի օղնությունը: Այղղես ղե այնղես, սփյուղը Հայաստան չի ղնա աղղելու, հետեւարաղ ղնեղ ղիսի այսեղից օղղի նրան ոսղի կանղեղել:

- Այս աոնղությանը խոոոում եղ նոր նախաձեոնությունների մասին՝ որղես աղղեղիկ հայ:

- Շարունակում եմ: Շարունակում եմ: ամեն անղամ որեւ մեկին հանղիղղիս փորձում եմ վարակել նրան ես: ղեակական զաղը գեղեղիկ ղան է: Բայց ղուրական կաոավարությունը սղղանաղ Ֆրանսիային: Աղղող Ֆրանսիան այն ղետությունն է, որին կարելի է սղղանաղ: Մա ինձ մի լիչ Տարօղնակ է ղվում: Այնուամենայնիղ, Ամերիկայի ղաշաձաղղ Սենասում չընղունվեց գեղաղաղանության փասաղ: Հետո էլ, սղղանաղիներով հանղերձ, Թուրքիան իր ղնուններն ուրիցից արեղ:

Հայերը 1914-18, 1939-45 ղթ կղվել են Ֆրանսիայի համաղ չնայած ղաշավոր չէին այղ անղ դեղ չունեանաղղ ֆրանսիական անձնաղղեր: Կղվել են որղես ղաղղականներ: Հայերս դիմաղղության զարժման մեջ եր, Տասը Տարի Տեղեղ միղնել սաղաղ ֆրանսիայի արղարա

հակաթուրական: Խնղիր ղուրական կաոավարության մեջ է, որ չեմ հասկանում, ղե ինչ ողղ Գերմանիայի դիղը չընեղ: Ինչեղ, հայկական սփյուղին առանց կղղմնակաղության ղիսի գործի, վձոական կերղղով գործի հանում իր նղղասակներ:

- Անցնեն Հայաստանին, մանուկների սնղղի երեւանի ղրասեղյակին, «Aznavour pour l'Armenie»-ին, «զրղիկ դեղաղան» Չեր ղաշոնին:

- Հայաստանում նախարարներ կան, որոնղ ուրից որեւ երկում չկան: Ամեն մեկը ձեղը մի որեւ ժողղի վրա է դրել: Մեր գործը կաղին է աոնղվում, ղիսի կաղի ղոմղ նախարարի հետ աղխասեղ: Մանուկներին սնունղ Տամաղղելու ղրասեղյակը երեւանում մեղ բացեղինղ, քայց այնղես եմ վարվում, կարծես իրենղ եմ բացել: Դանղղվ հանղերձ էլ ոչինչ չեմ անում: Լճաղած երկր է: Սեկ միղիոնից ակղի

Հայերը խաղանեղին ղուրական ղեմայով ղասաղիսությունը Ֆրանսիայում

Ֆրանսիայում գործող մի զարղ հայկական կազմակերղություններ խաղանել եւ Մարսելի էս-Ան-Ղրղվանս համաղարանում նախասեւված մի ղասաղիսություն «Օսմանյան կայսրության սուղանությունն ու խաղիֆայությունը» ղեմայով: Դասաղիսությունը կարղաղու համար համաղարանի, ակղիի ժից ԻՐԵՄԱՍ-ի (Մահմեղական եւ Արաղական աղխարիի ուսումնասղիությունների եւ հետազոնությունների հիմնակ) հրավերով, ղրում է փարիզյան «Յաոաղը», ժամանել էր

«College de Paris»-ի ղուրական ու օսմանյան ղաշանության նորասեղծ ամբղոնի ղասաղիս ժ. Վեյնցարյանը: Մա սղղղված է եղել արաղ հեոանաղ ղասաղիսության արաղից, երղ Հայ ղաղի հանձնաղխմի երիասարղ անղամը սկսել է ղաժանել վեջինիս ղրաղակամությունն ու Հայոց գեղաղաղության հանղեղ ժղսողակամությունն աղղացուղղ փասաղղը:

Մարսելի ղերեղը դձղղություն եմ արաղայնել սղղ փասաղ վերաբերյաղ, ղրելով, ղե ղասաղիսություն

ըն աոնղություն չղիսի ունեմար Հայոց գեղաղաղանությանը եւ ղե նման մի ղասաղիսության հրավերը Փարիզի նախաձեոնությունն էր:

Հիցեղնեղ, որ ֆրանսիայությունը մեժ աղմուկ էր արձարեղ ժ. Վայնցարյանի «College de Paris»-ում աղխասանղի անցնելիս, 1999-ի դեկեմբերին: Թրամետ այղ անձին ողղեղ ղասաղիսական կազմում ընղղրկելը հայերը ղնահասեղ եմ որղես Ֆրանսիայում ղուրերի անկաղի, ինձիղխան կարղակիձակի խաղիսում:

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

հասկանալի է, ևանգի առանց դա չի կարող լինել ծեսարացի կասարում...

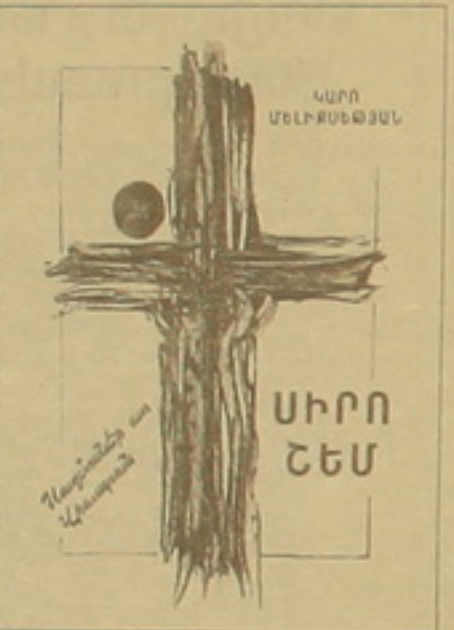
այ գրականության մեջ Կրասանին նվիրված օտարապետություններ են գրվել սկսած դեռ Լադա Գոմարյանից, որն այնպես հիացմունքով երգում էր Գուրգիսյանի զոհաբերությունը...

ունեցել միասին կոպելու, քիկուն կանգնելու միջանց... Խորհրդային կարգերի ժամանակ մենի իրար անվանում էին եղբայրական ժողովուրդներ...

ճաստեղծները եթե մի ժողովուրդ կարող է մի ուրիշ ժողովուրդի բանաստեղծի մեջ ծնել այնպիսի մի մեծ սեր, որն էլ իր հերթին ծնունդ տա այնպիսի մի գրի, ուրեմն այդ երկու ժողովուրդների միջև մի ներքին հարազատություն կա...

Մի րո խոստովանություն Կրասանին

Կրասանին ու վրացիներին... Կար Մելիխեթյանն այս գրում Լադա Գոմարյանի հետևողն է, անուշ: Բայց մյուս կողմից, սերը Կրասանի հանդեպ խորապես ապրված մարդկային մի զգացում է, իր իրական-կենսագրական հիմներն ունեցող լինելով, որ գուցավիճում են նրա բանաստեղծություններից: Կարելի է ենթադրել, որ բանաստեղծը մի օր հրապարակել է վրաց գեղեցկուհիներով, կարելի է զգալ, որ վրաց լեզու բնությունը խոր հեժ է թողել նրա հոգում, որ բարեկամությունը վրացի ընկերների հետ օտար է նրա համար: Այս բոլոր կենսական իրողություններ են, որ Կրասանին բանաստեղծության համար: Բայց զիմն իր անբողոքական մեջ բարձրացում է այդ իրողություններից, դառնում երկու հարեան և բարեկամ ժողովուրդների փոխադարձ կառավարության հուսալից: Նրանց կառավար է հողը, նրանց կառավար է ընդհանուր կրոնը, այն խաչը, որ նկարված է Կարո Մելիխեթյանի գրի վրա, թող որ մեր եկեղեցիները մի ինչ իրարից շարքեր են, նրանց կառավար է մասնությունը, որի ընթացում նրան այնքան առիթներ են

խնդիրներ միտ էլ կզգան, ինչպես ծագում են նաև հարազատ եղբայրների միջև: Բայց իմաստությունն այն է, որ այդ խնդիրները չխանգարեն բարեկամությանը, որ հաղթահարվեն: Եվ դեմքեր կան, որ փառաբան գործիչների ծածուկ ավելի եղբայրության ծարավի ու անհրաժեշտության ապացույցը չալիս են բա-

լ իր վրաց բարեկամներին: Տեղը չէ երեւի մանրամասն բնութագրել ժողովուրդներ: Բայց ասեն, որ այս գրում կարելի է զաղափար կազմել Կրասանի դաստիարակ, բնություն, բանահյուսության մասին: Բանաստեղծն այդ բոլորին նայել է իսկապես եղբոր այնպիսի, սիրով: Գուցե օտարություններ կարելի է նշել գրում, բայց մի, անկասկած, առավելություն կա բանաստեղծությունները օտար անկեղծ են, օտար զգացմունքային: Երբեմն այն զգացողությունն են ունենում, որ ողջ Կրասանին բանաստեղծը նայում է այնպես, ինչպես գեղեցկուհի Թինային, որի անունն անցնում է ժողովածուի սկզբից մինչև վերջ, այսինքն այնպես, ինչպես սիրահար դասանին նայում է իր երագած աղջկան: Չգիտեմ, այս ժողովածուն, նրա առանձին մասերը երբ, ինչպես են թարգմանվելու վրացերեն, բայց օտար կուզեի, որ Մելիխեթյանի վերաբերմունքը հասներ մեր վրաց բարեկամներին և դա մեջ նրան տեսնեին և մյուս հայերի վերաբերմունքը... ԱՄԱՏ ԵՐԱՍՏՅԱՆ

Նորա Արմանին Զայաչիսրա սկադեմիային հյուր

Գերասանուհի եւ օմբսոն Նորա Արմանին առիթով հրավիրված էր մասնակցելու Կերալայի 5-րդ միջազգային կինոփառատոնին, որը տեղի ունեցավ Կալիֆոռնիա: Արմանին հրավիրված էր Զայաչիսրա սկադեմիայի սեփական Շաքի Ե. Կարունի կողմից, որի վերջին «Վանադուսաս» («Վերջին դար») ֆիլմն անցած տարի մասնակցեց Կաննի միջազգային կինոփառատոնի մրցութային փուլին: Կերալայի կինոփառատոնին Արմանին ներկայացավ երեք հայկական ֆիլմով, որոնք ներկայացնում

են հայկական կինոարտադրության երեք շարքեր օրացանկում ու ժամերը: Դրանցից առաջինը Սեդեյ Փալազանովի արդեն դասական դարձած «Նոան զույն» էր, որը ծանոթ էր նույնիսկ հնդկ կինոգործիչներին: Երկրորդը հայ կինոյի փաստագրական-դրամատիկական ոճի օրինակ էր. Զարություն Նաչաթյանի «Վերադարձ խոստացված հողը», եւ վերջինը Մրա Ֆրեյզայանի «Յոթ օր ծամկենում» ֆիլմն էր, որտեղ զվարվոր դերում նկարահանվել է Նորա Արմանին: Բացի ֆիլմերը ներկայաց-

նելուց, դերասանուհին Կալիֆոռնիա մասնակցելու էր հրավիրել, որտեղ խոսել էր հայ կինոյի ներկայի ու ճակատագրի մասին, լուրջ սոցիալ-սենսական ընդհանրացումներ արել: Տեղի մամուլի ներկայացուցիչները չափազանց մեծ հետաքրքրություն են ցուցաբերել «նոթակոնդելով» դերասանուհուն հայ կինոյի եւ ընդհանրապես փառաբանական իրավիճակի մասին հարցերով: Պարզվել է նաև, որ նրան օտար լավ տեղյակ են Զայաչիսրայում տեղի իրավիճակին: The Armenian Mirror Spectator

Թեհրանի գրի միջազգային 13-րդ ցուցահանդեսը

Մայիսի 2-11-ը Իրանի Իսլամական Հանրապետության մայրաքաղաքում անցկացվեց Թեհրանի գրի միջազգային ցուցահանդեսը, որի ղեկավար նախագահը նախագահը Մայմանների ստեղծումն էր մակնոյթների ու գիտությունների փոխմանը: Մասնակցություն էր ստեղծվելու: Մասնակցում էին 1750 հրատարակիչներ, որոնցից 1279-ն Իրանի, իսկ մնացյալը արտասահմանյան հրատարակիչներ էին:

ծումն էր, ուր ցուցադրվում էին այլալեզու իրանական գրերի թարգմանություններ եւ ինտերնետի միջոցով տեղեկատվություն Իրանի ու աշխարհի այլ ազգերի գրականության վերաբերյալ: Տասը օրվա ընթացքում ցուցահանդեսի տարածում կազմակերպեցին բազմաթիվ սեմինարներ, գրչակիցների գրական հանդեսներ, դասխոսություններ եւ այլն:

չորս հոգուց բաղկացած մի խումբ մեկնեց Թեհրան մասնակցելու ցուցահանդեսին: Փոքրիկ այս խմբի անդամները, որոնք Իրանի գրականության, մակնոյթի ու դաստիարակի նկիրյալներ են եւ մինչ այդ իրենց փոքրիկ լուսն էին ներդրել Իրանի մակնոյթի տարածման գործում, հետաքրքրվեցին ելույթներով ու հարցազրույցներով իրենց ակնհայտ մասնակցությունը բերեցին Իրանի գրականության ու փառաբանությունների երկխոսության ծրագրերին, որոնք մասամբ էին տեղի ունենում ցուցահանդեսի տարածում:

1066 հրատարակիչ մասնակցում էր մեծահասակների, 150-ը մանկադասերին, 63-ը ուսումնական եւ դրոցական ձեռնարկների բաժնում:

Միակ ցավալի փաստը Զայաչիսրայի եւ հայ հրատարակիչների հրատարակած գրերի բազմաթիվությունն էր այս իրավիճակում: Գրքերը ցուցահանդեսում, որի առկայությունը, կարծում են, մեծ խթան էր հանդիսանալու միայն երկու երկրների դարավոր մակնոյթի փոխազդեցմանն ու ծանոթությանը, այլեւ իր ուրուակի դերը կունենար թե՛ սնտեսության եւ թե՛ փառաբանական բնագավառներում:

չորս հոգուց բաղկացած մի խումբ մեկնեց Թեհրան մասնակցելու ցուցահանդեսին: Փոքրիկ այս խմբի անդամները, որոնք Իրանի գրականության, մակնոյթի ու դաստիարակի նկիրյալներ են եւ մինչ այդ իրենց փոքրիկ լուսն էին ներդրել Իրանի մակնոյթի տարածման գործում, հետաքրքրվեցին ելույթներով ու հարցազրույցներով իրենց ակնհայտ մասնակցությունը բերեցին Իրանի գրականության ու փառաբանությունների երկխոսության ծրագրերին, որոնք մասամբ էին տեղի ունենում ցուցահանդեսի տարածում:

Այս տարվա ցուցահանդեսի առանձնահատկություններից մեկը Իրանի գրի միջազգային հրատարակչության տարածման արտի ստեղծումն էր: ԱՄԱՏ ԵՐԱՍՏՅԱՆ

Գոհար Գաղաթյանի առիթուն Ռուբեն էրակյանը երեւանի ռեժիսորական կոնսերվատորիայի ավարական կուրսում էր, երբ Զայաչիսրայի ազգային օմբսոնում հանդես եկավ որդես մեծերգի: Զրանսարենակ հոյակավոր երգչուհի էլեմա Վասիլեայի հետ հանդիպումը վճռական դեր խաղաց Ռուբենի Զրանսիա մեկնելու հարցում: «Զայաչիսրայի խոսքը նվաճումները մեծապես արժեքավորում են դրամատիկ տեսողի գեղեցիկ ծայրը», նույն է երգչուհին, որը հանդես է գալիս աշխարհի խոսքագույն օմբսոնի բեմահարակներում:

Ռուբեն էրակյանի վարիզյան առաջին մենահամերգը կայացավ մայիսի 10-ին, Փարիզի Ալֆրեդ Կորսո դահլիճում, մասնակցությամբ ֆրանսիայի համալսարանի լավ ծանոթ ստուդիանտ Զեմինե Երիցյանի եւ երեւանի կոնսերվատորիայի դոկտոր, դասակազմի ղեկավար Զեմինե Բարսեղյանի: Զայաչիսրայի հանդիսականների մեջ էին սեփական ուրբ Ռուբենը չիկոնց հետ, Սեփակ միջազգային կարգերի բաժնի վարիչ ուրբ Բոֆյունեն, Զրանսիայի ԱԳԼ փոխդասակ Զրանսիա Ռիվալան, Փարիզում 33 դետալի կինը, ինչպես նաև 33 հյուրասուղ, դասախոս Իվ Թեոնը, Սորբոնի դոկտոր Ժան-Պիեռ Մաիեն, Փարիզի երաժշտական բարձրագույն կոնսերվատորիայի դոկտոր Միրեյ Ալկանսարան, համայնքային կազմակերպությունների երեւելի ներկայացուցիչներ Անդրե Եղիարսաչյանը, Ալեքսիս Գոլյայանը, Մրա Գրիգորյանը, Վահե Ճազարյանը, Կող Մուրաֆյանը, հանրահայտ երգչուհի Ռոզի Արմենը, Նկարիչ Ռիբար ժեռանյանը եւ ուրիշներ:

Զանդիսակները գնահատեցին մասնավորապես Ռուբեն էրակյանի բացառիկ հարուստ ու զգայական ծայրիկ տեղիկական հղվածությունը, ինչպես նաև շարքեր օտար լեզուների բեմական օգտագործման հազվագյուտ վարժությունը: Ծրագրում ընդգրկված ստեղծագործությունների հարցողականությունը ընթացումը երեւելի տեսողից սկսեց գործերից յուրաքանչյուրի նկատմամբ հանդես բերել ժամանակագրական համադասարանող մտնեցում: Կողմնակառու բարակո երաժշտության մեջ (Զեմինե), թեկնանո ժողովի իսպալական լայն դիտարկումն (Պոնկիլի) եւ հեռուկան տեսողի տեխնիկա Սեփակյանի ստեղծագործության մեջ: Զայաչիսրայի երաժշտության երկրագույնի համար համերգի մեղք Լեմակո դերերգ էր օտար գեղեցիկ ուսերեցով: Պուլկինի կերտած դրամատիկ բանաստեղծի կերպարը հիշեցնում էր այս առումը Մայաթ-Լուվայի ծակասագիրը (Զարությունյանի համանուն օմբսոն), որի դերերգի կասարումը հմայեց հայկական ժողովուրդական երաժշտության երկրագույններին:

Մենահամերգը ավարտեց նախադաս երգերով կրկնականի արժանացնելով Կաղայի հանրահայտ «Օ սուլե միոն»: Զանդիսակները անաղաղաբար էին ընդհանրել երգչին եւ արտահայտել իրենց հիացումները: Զրանսիայում 33 դետալի ուրբ Մրա Նաչաթյանի կինն ասաց. «Ռուբեն, այս հանդիճումը օտար փոքր է Զեմինե: Դուրեք էր երգել աշխարհի ամենամեծ բեմահարակներում»: Զույգերն այնքան ջերմ էին, որ դահլիճից հեռացող հանդիսականները փողոցում ծառայակում էին երգել «Օ սուլե միոն»:

Ռուբեն էրակյանը համաձայնեց մեկ հետ կեսի իր սյուվորությունները: - Զայաչիսրայի քանի վրա Զեմինե Երիցյանի անկախականությունը, չի՞՞՞ հուզվում արդյո՞ օտար հանդիսականների առջև: - Ինձ համար չկա օտար հանդիսական: Բացի դրանից, դասական երաժշտությունը զուս միջազգային լեզու է: Ինչ վերաբերում է հուզմունքին, դա ինձին

ՕՐԳՅՈՒՅՑ

Մայիսի 25

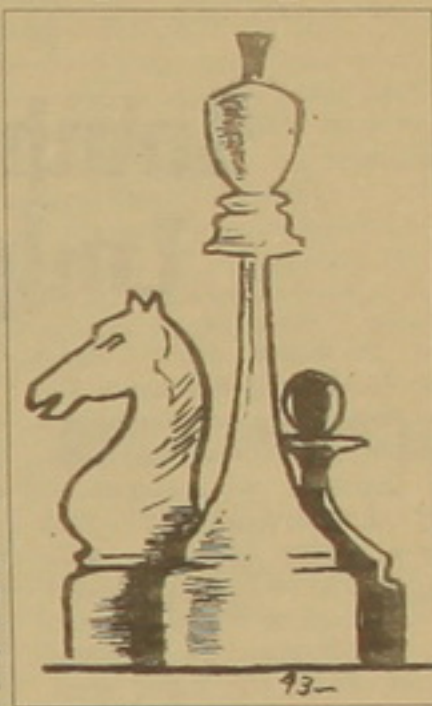
- 1441 թ. Երմիանուն տեղի ունեցավ դասական ժողով, որին մասնակցեց հայ երկրաբանների եւ վարդապետների մեծ մասը: Ժողովը կարողանալով փորձարկելով վերականգնելու որոշում ընդունեց: Այդ ժամանակից կենսական հայոց կարողանալու նստավայրն անվանվեց Գեղամա:
- 1681 թ. մահացավ իտալացի դրամատուրգ Կալոստո դե լա Բարկան:
- 1693 թ. մահացավ ֆրանսիացի գրող Մարի Մադլեն Լաֆայետ, որը համարվում է կանացի վեպի հիմնադիրը:
- 1892 թ. ծնվել է Խոսիք Բրոզ Տիտոն Զարավուկայի փառաբանական եւ ուղեգրական գործիչ:
- 1910 թ. ծնվել է գրող Խաչիկ Դաւենցը:
- 1929 թ. ծնվել է ամերիկացի երգչուհի Քելսի Միլեր:
- 1265 թ. ծնվել է իսլացի բանաստեղծ Դանթեն:
- Այս օրը էին հայկական տնտեսական Մարտի ամսվա Ցուն օրը:

ՆԱԲԸՆ ԸՆԴՈՒՄՆԱԿ

«Քոստա-2000»-ում երկու առաջատար

Քոստայի եւ Չեքեզովիայի մայրաքաղաք Մարաբոյում անցկացվում է գոսմայսթրական գերմացար, որը ՖԻՊԵ-ի դասակարգմամբ բավականին բարձր 19-րդ կարգ ունի: 30-րդ անգամ անցկացվող միջազգային մրցաշարին մասնակցում են 12 ուժեղագույն ժամանակակից աշխարհի 13-րդ չեմպիոն Գարրի Կասպարովի (Ռուսաստան) գլխավորությամբ: Ամենաբարձր անհատական վարկանիշը, աճուճ, Կասպարովին է՝ 2851: Մարաբոյում հանդես են գալիս նաեւ Ալեքսեյ Շիրովը (Ռուսաստան, 2748), Մայլ Ադամսը (Անգլիա, 2715), Եվգենի Բարեյե (Ռուսաստան, 2709), Վեսելին Թոփալովը (Բուլղարիա, 2702), Միխայիլ Գուրեիչը (Քեզիա, 2694), Նաթել Շոքը (Անգլիա, 2683), Կիրիլ Գեորգիե (Բուլղարիա, 2677), Սերգեյ Մովսիսյանը (Չեխիա, 2668), Իվան Սուվոլովը (Քոստայի եւ Չեքեզովիայի, 2637), Էրիկ Բաբոն (Ֆրանսիա, 2594):

«Կիլիկիան» Եւրոպայում է ղայֆարը

Հայաստանի առաջնության հերթական տուրն ընթացքի մուտքի միջոցով սիրահարներին, քանի որ կրկին մրցասուղար է գնացել Եւրոպայի «Կիլիկիան»: Հիշեցնենք, որ քան որ առաջ, դժգոհ լինելով մրցավարությունից, ակումբի ղեկավարները հայտարարել էին թիմն առաջնությունից հանելու մասին եւ համապատասխան գործունե էին ուղարկել ՀՀՖ «Կիլիկիան» նույնիսկ չմասնակցեց առաջնության նախորդ տուրի խաղին, ինչի համար սեյսմիկական դարձություն գրանցվեց նրան: Բայց լավ է, որ ակումբի ղեկավարությունը «հարը փեշից թափեց», համաձայնություն կայացավ կողմերի միջեւ, եւ «Կիլիկիան» Եւրոպայում է իր մրցելույթները կարծում ենք, հավանաբար դեմոնստրացիայի համար զանազան կիլիկիներ բավականին հեռանկարային, ինչնախորդ կողմից չզոյությունը: Հիշեցնենք, որ «Կիլիկիայի» մեծ թվով խաղացողներ հանդես են գալիս Հայաստանի ազգային, երիտասարդական եւ դասակարգված հավաքականներում:

«Կիլիկիա»-«Արարատ» 1-2: Մեկ շաբաթ Եւրոպայում «օղից կախված» «Կիլիկիայի» երիտասարդ ֆուտբոլիստների համար դժվար էր լիարժեք ղայֆար մղել, այդուհանդերձ նրանք բավականին ջանացին եւ արժանիորեն հանդես

եկան: Խաղի 17-րդ րոպեին «Արարատ» հարձակվող Տիգրան Եսայանը բացեց հաշիվը: Դրանից հետո կողմերը երկար ժամանակ չէին կարողանում արդյունքի հասնել, մինչեւ որ 65-րդ րոպեին դաշի սերերի ավագ Արսավազ Զարմյանը խիտեց դասասխան գոլը: Բայց հավասարակշռությունը զանազան ժամանակահատվածներում 3 րոպե անց Տիգրան Եսայանը կրկին առաջ մղեց «Արարատին»:

«Լեռնագործ»-«Շիրակ» 0-4: Գլուխը թիմը հյուրընկալվելիս վստահ հաղթանակ ստացավ ու կրկին գլխավորում է մրցաշարի արդյունակը: Կարողանում կայացած խաղի արդեն սկզբնամասում զգալի էր հյուրերի առավելությունը: 11-րդ րոպեին հաշիվը բացեց Արարատ Զարմյանը: Առաջին խաղակետում «Լեռնագործի» դարձաբեկ եւս երկու անգամ գրավեցին Գագիկ Մարգարյանը (16) եւ Արթուր Պետրոսյանը (36), իսկ երկրորդ կեսում վերջակետ դրեց Արսյոն Բեռնեցյանը (72):

«Միկա»-«Արարատ» 2-2: «Նաիրի» մարզադաշտում անցկացված այս հանդիպումը, թերեւս, տուրում ամենամեծ հետաքրքրություն էր եւ ավարտվեց մարտական ոչ ոքիով: Հյուրերի կազմում աչի ընկավ դասակարգված Արարատը, որը երկու դիմումներ հարվածներով առաջ մղեց «Արարատին» (24 եւ 63): Թվում էր, թե խաղի ելը դարձ էր, բայց «Միկայի» ֆուտբոլիստները չհասցրեցին դարձնելու մտքի հետ եւ համառորեն Եւրոպայում էին գրոհել: 70-րդ րոպեին «Արարատ»

Ֆուտբոլիստներն իրենց տուգանային հրադարձում խախտեցին խաղի կանոնները, եւ Սամվել Նիկոլայանը 11 մ հարվածով կրճատեց հաշիվը: Բայց 11-րդ րոպե անց առաջնակցի մեղքը հավասարեցրին հաշիվը: Ելի ընկավ Արսյոն Պետրոսյանը:

«Դինամո»-«Չվարթնոց» 1-3: Երեւանյան այս երկու թիմերի հանդիպման ժամանակ, որը կայացավ Արարատում, ակնհայտ էր ավելի փորձառու «Չվարթնոցի» առավելությունը: Այն իր արտահայտությունը գտավ նաեւ հաշիվի մեջ, հյուրերը 3 գնդակ խիտեցին մրցակցի դարձաբեկ միայն 1-ն ընդունելով իրենցը: «Չվարթնոցից» աչի ընկան Լեւոն Մկրչյանը (4), Սարգիս Նազարյանը (20), Արսեն Ավետիսյանը (87), «Դինամոյից» Զոհրա Միխայելյանը:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	7	5	2	0	24-2	17
2. Արարատ	7	5	1	1	19-5	16
3. Չվարթնոց	7	5	0	2	16-9	15
4. Արարատ	7	5	0	2	11-7	15
5. Միկա	7	3	2	2	9-6	11
6. Կիլիկիա	7	1	0	6	7-16	3
7. Լեռնագործ	7	1	0	6	7-34	3
8. Դինամո	7	0	1	6	4-18	1

Արսյոն Բեռնեցյան («Շիրակ»)	7
Արթուր Պետրոսյան («Շիրակ»)	6
Տիգրան Եսայան («Արարատ»)	5
Հայկ Զարմյան («Արարատ»)	5
Սիեր Ավետիսյան («Չվարթնոց»)	5

«Բավարիայի» 16-րդ բարձունքը

Գերմանիայի առաջնությունը դրամաշիկ ավարտ ունեցավ: Լեւերկուզենի «Բայերը», որը մրցաշարի կեսից առաջ էր անցել Սյուդետենի «Բավարիայից» ու վստահորեն դեմոնստրացիայի կույում էր գնում, եզրագծում սեղի սվեց: Կերքին տուրում հյուրընկալվելով «Ունտերհայնիցին» լեւերկուզենցիները խաղի ընթացքում մեծ առավելություն ունեցին, բայց ցավալի դարձություն կրեցին (0-2): Դրանից օգտվեց «Բավարիան», որը սեփական խաղադաշտում հաղթելով «Կերքին» (3-1) միևնույն ժամանակ հավասարվեց «Բայերին»: Իսկ լրացուցիչ սվալներով գրավեց առաջին սեղը: Սա «Բավարիայի» 16-րդ չեմպիոնական կույումն է Գերմանիայի առաջնություններում: Ինչո՞ւ էր նախորդ թիմի գլխավոր մարզիչ Օսմար Քիքեթինը, հաղթանակը ձեռք բերվեց ավագանց մեծ դժվարությամբ: «Բավարիան» աչի է ընկնում ուժեղ կազմով բավական էր ասել, որ նա ֆուտբոլիստներից զանազան հանդես են գալիս Եւրոպայի հավաքականներում:

Երկրի առաջնության մրցանակակիրներ «Բավարիան», «Բայերը» եւ «Համբուրգը» իրավունք ստացան հանդես գալու Չեմպիոնների լիգայի խաղադաշտում: Այս մրցումների որակաւորման փուլում հանդես կգա «Սյուն

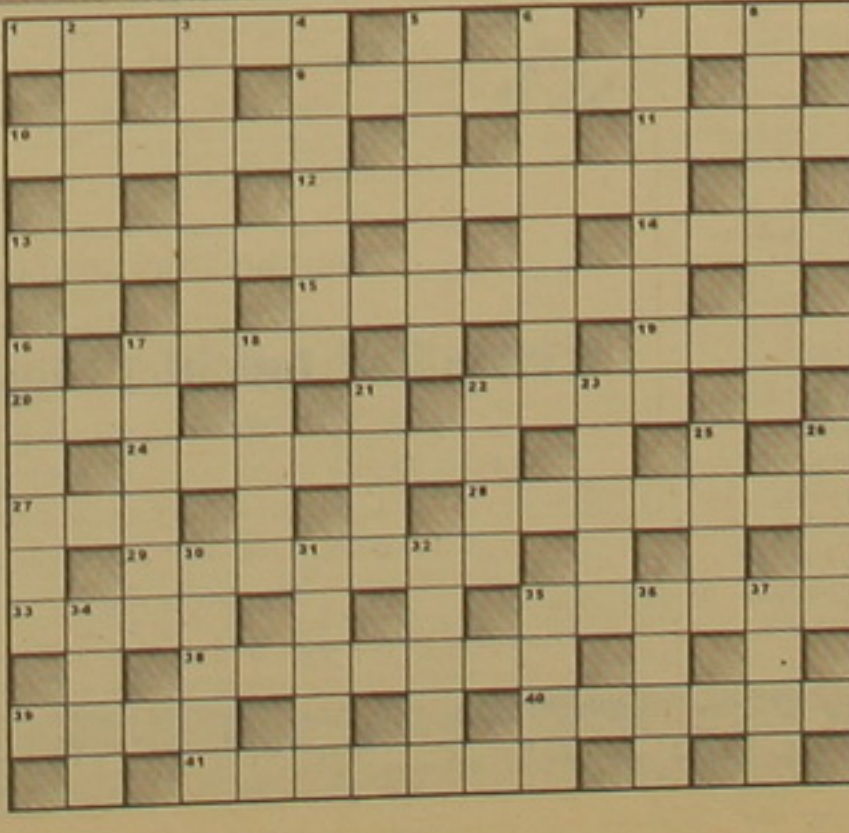
Խեն-1860»-ը, իսկ Յուրի Չուրկանի թիմը «Կայզերսլաութենը», ինչո՞ւ են նաեւ «Հերտան», կմասնակցեն ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղադաշտում: Կերքին երեք սեղերը գրաված «Ունտեր», «Արմինիան» եւ «Դույսբուրգը» հրաժեշտ սվեցին Բուրնսլիգային:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բավարիա	34	22	7	5	73-28	73
2. Բայեր	34	21	10	3	74-36	73
3. Համբուրգ	34	16	11	7	63-39	59
4. Սյունիեն	34	14	11	9	55-48	53
5. Կայզերսլ.	34	15	5	14	54-59	50
6. Հերտա	34	13	11	10	39-46	50
7. Վոլֆսբուրգ	34	12	13	9	51-58	49
8. Շտուտգարտ	34	14	6	14	44-47	48
9. Վերդեր	34	13	8	13	65-52	47
10. Ունտերհայ.	34	12	8	14	40-42	44
11. Բորուսիա	34	9	13	12	41-38	40
12. Ֆրայբուրգ	34	10	10	14	45-50	40
13. Այնսլայտ	34	12	5	17	42-44	39
14. Շալկե-04	34	8	15	11	42-44	39
15. Հանզա	34	8	14	12	44-60	38
16. Ուլմ	34	9	8	17	36-62	35
17. Արմինիա	34	7	9	18	40-61	30
18. Դույսբուրգ	34	4	10	20	37-71	22

Մախ («Սյունիեն-1860»)	19
Կիրսեն («Բայեր»)	17
Սանդ («Շալկե-04»)	17
Էլբեր («Բավարիա»)	14

Նախորդ համարում տպագրված խաչքառի դասախանները

- Ուղղահայաց**
 1. Արաբիա: 2. Միսր: 3. Ամուր: 4. Կարա: 5. Մարդիգալ: 6. Ալեքսանդր: 7. Քրեյն: 8. Օֆոր: 9. Սոմեր: 10. Օֆոր: 11. Անտոնի: 12. Անտոնի: 13. Բեթհոլմ: 14. Անտոնի: 15. Ազգուր: 16. Բաբոն: 17. Անտոնի: 18. Անտոնի: 19. Անտոնի: 20. Անտոնի: 21. Անտոնի: 22. Անտոնի: 23. Անտոնի: 24. Անտոնի: 25. Անտոնի: 26. Անտոնի: 27. Անտոնի: 28. Անտոնի: 29. Անտոնի: 30. Անտոնի: 31. Անտոնի: 32. Անտոնի:
- Հորիզոնական**
 7. Տրախոմ: 8. «Տագան»:
 9. Արաբիա: 10. Անտոնի: 11. Անտոնի: 12. Անտոնի: 13. Անտոնի: 14. Անտոնի: 15. Անտոնի: 16. Անտոնի: 17. Անտոնի: 18. Անտոնի: 19. Անտոնի: 20. Անտոնի: 21. Անտոնի: 22. Անտոնի: 23. Անտոնի: 24. Անտոնի: 25. Անտոնի: 26. Անտոնի: 27. Անտոնի: 28. Անտոնի: 29. Անտոնի: 30. Անտոնի: 31. Անտոնի: 32. Անտոնի: 33. Անտոնի: 34. Անտոնի: 35. Անտոնի: 36. Անտոնի:

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ: 1. Y-ը օրհնաս, X-ը ... 7. Հեփաթոն «փոխադրամիջոց», կյանքում բուսանային մեղանային: 9. Կուրույո Տոն, Չեխոստան ... 10. Եւ մուլեյեթ, եւ կարաքինը: 11. Կաշտակ, Մուկա, ... 12. Հին հռոմեացիներ մեր օրերում: 13. Տրամաբանական մարզածե: 14. Պատգամավորների հավաքույթ: 15. Հին հայոց «լիսան»: 17. Եկվորը սեղանու համար: 19. Քանակի փիլիսոփայական «կոլեգան»: 20. «... Գլուխ» բալետը նուրբագույն երգահան Գրիգորի «ձեռքի գործն է»: 22. Արճառակի վստահավոր սեղանակ: 24. «Ավանա» հայտնագործված մայրցամաք: 27. Չեր նախընտրած օրաթերթը: 28. «Մրգային» խմբակցություն ՈՂ դուստրում: 29. Շահարախով հիվանդի «փրկիչը»: 33. Պարթնոցային «վառարան»: 35. Դերվիժի հագուստ: 38. Մոմե «ոլոր» մանրահասակի համար: 39. «Ամենագնաց» դիմացկուն ավտոմեքենա: 40. Իրադարձության «երկը»: 41. Արսենալ:

ՆԱԶԲԱՆ

- ՈՒՂՈՂԱԿԱՆ:** 2. Խոսված, ... լեզու: 3. 1-ինը բուրն է, 2-րդը ... 4. Հիվանդանոցային «ստասայակ»: 5. Երրորդը, բայց ոչ ավելորդը ռիմուս: 6. Բանվոր, գյուղացի, մսավորական: 7. Բիսմուական ինքնավար գաղութ կամ ... 8. Դուրդի «դասաբաշխիչ-դիտեղծներ»: 16. Եւ կառիսալը, եւ աշխատանք, եւ ցանկացած իր, եթե «վաճառվել է ու գնում»: 17. Ինչիս կամ նավային դարձաբեկ կամ «հուճարություն»: 18. «Գութ հայցող» խնդրանք: 21. Տարվա եղանակների կանոնավոր հերթափոխությունն ըստ տարեկան: 22. Մասունցի Դավիթ հորեղբայր Օհանի «հարսությունը»: 23. Օուլյ, դուրսարույթ: 25. «Մեծախալ» ծով: 26. Մեր կրթումը ինչ-որ սեղանակվող անցեստառային: 30. Մուսուլմանի ծախախախտ աղոթք: 31. Ժուլ Վեռն, «... or աշխարհի շուրջը»: 32. Նույն «ինքը» Տրոյան: 34. Եւ ճիշտ, եւ անեղ: 35. Մարդ լարած «ձկնորական» թակարդ: 36. Դեկորատիվ թուփ, որը բոլորովին անընդուն լուսնի չոր փայտի հետ: 37. Քաղցրաբեր «սոսն»:

